

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XII./ŠTEVILKA 11

CELOVEC, DNE 17. MARCA 1960

CENA 2.— ŠILINGA

Dejanja na Dunaju

Kmalu bo minilo pet let, odkar je bila podpisana avstrijska državna pogodba. Vendar je člen 7 te pogodbe, ki zagotavlja pripadnikom slovenske in hrvatske manjšine posebno zaščito, skorajda v celoti odprt. Kljub temu, da zahteva dunajska vlada za svojo manjšino v Italiji pokrajinsko avtonomijo na južnem Tirolskem, do zdaj ni resno mislila na izpolnitev mednarodnih obveznosti do koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Nasprotno so avstrijski predstavniki hoteli svetovno javnost prepričati o tem, da se koroške razmere ne dajo primerjati z južno Tirolsko, hoteli pa so tudi ustvariti videz, da je pri nas itak vse v najlepšem redu. Razume se, da koroški Slovenci k takim trditvam nismo mogli molčati. Zato so se na potili predstavniki manjšine v ponedeljek, dne 7. marca na Dunaj, da tam ponovno iznesejo svoje gledanje na manjšinsko vprašanje in izročijo konkretne predloge za realizacijo člena 7 državne pogodbe. Izročili so obširne in temeljito izdelane spomenice zveznemu kanclerju ing. Raabu, podkanclerju dr. Pittermannu, prosvetnemu ministru dr. Drimmlu, pravosodnemu ministru dr. Tschadeku, za zunanjega ministra dr. Kreiskyja in državnega tajnika dr. Gschnitzerja, ki sta bila tedaj v Bonnu, pa veleposlaniku dr. Wodaku.

Pri kanclerju Raabu je bil sprejem protokolarnega značaja. Predstavniki koroških Slovencev so pokazali na nerešene točke člena 7 ter izrazili željo, da bi se kancler Raab kot predstavnik vlade zavezal za njegovo čimprejšnjo izvedbo. Kancler Raab je odgovoril, da bo obvestil vlado o razgovoru s slovenskimi zastopniki ter izročil sprejete predloge pristojnim ministrom.

Avstrijska vlada se je že večkrat temeljito bavila z južnotirolskim vprašanjem. Pričakujemo, da se bo z isto temeljitostjo bavila tudi s slovenskim manjšinskim vprašanjem in ga končno vendar rešila. Kajti popolnoma drži, kar je dejal podkancler dr. Pittermann slovenskim zastopnikom: „Avstrija ima le tedaj moralno pravico, se potegovati za pravice Južnih Tirolcev, če je izpolnila vse prevzete obveznosti do manjšin, ki živijo v lastni državi.“ Ta izjava tudi potrjuje, da naše manjšinsko vprašanje še ni rešeno. Dokazuje pa tudi tesno povezanost našega vprašanja z južnotirolskim. Tu in tam gre za vprašanje manjšinske zaščite, ki ga je moč izvesti v evropskem duhu ali pa ostane z vsemi posledicami tudi v bodoče odprto.

Prijazne besede tako zveznega kanclerja Raaba kot podkanclerja Pittermanna so nas sicer razveselile, še bolj pa bomo veseli dejanj, ki bi morala lepim besedam slediti.

Nad eno uro je trajal razgovor pri prosvetnem ministru dr. Drimmlu. Predstavniki manjšine so obširno prikazali celotno manjšinsko šolsko problematiko ter jasno izpovedali, da sedanje stanje na šolskem področju nikakor ne predstavlja izvedbe čl. 7. Zavrnilo so trditev, da ni bilo slišati v zvezi z novim zakonom kakih pritožb. Še preden je bil zakon pred enim letom v parlamentu sprejet, so ga koroški Slovenci s stvarno argumentacijo odklonili. V obširni spomenici so zavzeli k odjavam od slovenskega pouka svoje stališče. A tudi v slovenskih časopisih so bile ponovno objavljene v zvezi s šolskim vprašanjem številne pritožbe. Mnenja smo, da bi se morala višja oblast sama zanimali, kako se izvršujejo zakoni in ne samo čakati na pritožbe, poudarili smo pa še, da so v časopisju objavljeni članki tudi dokumenti, ki jih ni moč preiti.

Pri razgovoru v prosvetnem ministrstvu so bili navzoči še štirje visoki ministerialni uradniki, ki obdelujejo v svojih referatih vprašanja manjšinskega šolstva: to je ljudsko- in glavnošolsko vprašanje, zadevo učiteljskega naraščaja za dvojezične šole in slovenskega pouka na srednjih šolah, vprašanja slovenske gimnazije, nadzorne oblasti in plač učiteljev dvojezičnih šol ter juridična vprašanja v zvezi s šolstvom. Prosvetni minister je dal ob koncu slovenskim zastopnikom zagotovilo, da bo prosvetno ministrstvo dobrohotno proučilo slovenske predloge in bo potem nanje prosvetni minister tudi pisмено odgovoril.

Čisto negativno je potekel sprejem pri pravosod-

Načelna izjava koroških Slovencev

Na tiskovni konferenci obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, dne 9. marca 1960 na Dunaju je nad 30 avstrijskim in inozemskim časnikašem predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev prof. dr. Valentin Inzko prečital naslednjo skupno načelno izjavo:

»V zadnjem času sta gospod zunanji minister Kreisky in gospod državni tajnik dr. Gschnitzer podala glede slovenske manjšine na Koroškem izjave v smislu, da južna Tirolska nima z južno Koroško nobene zveze, ker koroški Slovenci baje ne živijo na zaključenem oziroma strnjenem naseljenem področju, marveč v posameznih vaseh in so raztreseni med nemškim prebivalstvom; zato za koroške Slovence tudi ne pride v poštev regionalna rešitev vprašanja, temveč le rešitev na podlagi priznavalnega načela. Na te izjave moramo zastopniki koroških Slovencev vsekakor odgovoriti.

Najprej popravljamo: Koroški Slovenci živimo slej ko prej na strnjenem naseljenem področju! Razlika med južno Tirolsko in južno Koroško je le v tem, da traja asimilacijski proces na južnem Tirolskem šele 40 let, na južnem Koroškem pa se asimilacijska politika izvaja že nad 100 let.

Kljub temu so se koroški Slovenci obdržali do danes kot narodnostna skupina in je naseljitveno ozemlje, na katerem živijo, strnjeno in avtohtono, in to dejstvo je vsem znano. Na tem ozemlju zahtevamo uresničitev manjšinske zaščite na osnovi čl. 7 državne pogodbe. To naše stališče in naše načelne poglede na manjšinsko zaščito ter na vlogo manjšine na družbenem, državnem in meddržavnem področju smo ob naših razgovorih s pristojnimi uradnimi predstavniki včeraj in danes po-

novno izrazili in hkrati — v skladu s sedanjim položajem — še enkrat izročili konkretne in izčrpne predloge za nujno potrebno ureditev življenjskih vprašanj naše narodnostne skupine.

Ti predlogi obsegajo: 1. Ureditev šolskega vprašanja, ki v nasprotju z izjavo gospoda zveznega ministra za pouk dr. Drimmla s tako imenovanim manjšinskim zakonom nikakor ni zadovoljivo rešeno. 2. Zahteve s področja gojitve in pospeševanja kulture. 3. Uresničitev jezikovne enakopravnosti in enakosti, katere kljub tako imenovanemu zakonu o sodnem jeziku na sodišču še ni uresničena. 4. Pospeševanje gospodarskih in socialnih potreb. 5. Poprava škode, ki je bila slovenski narodnostni skupini na južnem Koroškem prizadejana zaradi raznarodovalne politike. 6. Ukrepe za odpravo narodnostne mirneje.

Izrecno ugotavljamo in smo to jasno poudarili tudi pri naših razgovorih, da je vsakršna rešitev vprašanj, ki zadevajo slovensko manjšino, možna samo v sodelovanju z le-to, in zato tudi pozdravljamo s strani gospoda zunanjega ministra ob njegovem informativnem obisku v Celovcu dne 8. novembra 1959 izražen načrt o ustanovitvi stalne komisije iz zastopnikov pristojnih vladnih predstavnikov in prizadevanje med vlado in manjšino. Razumljivo je, da hočemo pri tem v vsakem oziru sodelovati lojalno in pozitivno.

Odmevi domačega in tujega tiska

Tiskovna konferenca slovenskih predstavnikov je izzvala širok odmev v inozemskem tisku, ki vedno pozorneje zasleduje razmere na Koroškem. K temu so v znatni meri pripomogli tudi v nemščini pisani članki koroškega slovenskega časopisja, ker so tako naša stališča postala dostopna ne le nemškemu sodeželanom, ampak tudi dopisnikom inozemskih listov v Avstriji. Navajamo tukaj nekaj glasov v zvezi z nedavno tiskovno konferenco na Dunaju.

„Times“ o naših pritožbah

Londonski dnevnik »Times« piše pod naslovom: »Nezadovoljna manjšina v Avstriji«, da so predstavniki Slovencev na južnem Koroškem osporavali nedavno izjavo avstrijskega zunanjega ministra dr. Kreiskega v Londonu in drugod, češ vprašanje slovenske manjšine ni moč primerjati z južnotirolskim vprašanjem, ker da Slovenci niso zaključena skupina. List poroča nato dobesedno, da je »predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev na tiskovni konferenci izjavil, da je res baš na-

nem ministru, ki je dejal, da ima sicer razumevanje za to, da se manjšina poslužuje slovensčine v cerkvi, prav je tudi, če gojijo Slovenci svoje običaje v lastnem jeziku, vendar pa ni razloga po zahtevi slovensčine na sodiščih pri ljudeh, ki razumejo itak tudi nemško. Upajmo, da bo pravosodni minister popravil to svoje gledanje ob študiju obširne spomenice, ki so mu jo slovenski predstavniki izročili v zvezi z vprašanjem uradnega jezika na sodiščih.

V zunanjem ministrstvu je sprejel slovenske zastopnike veleposlanik Wodak, ki vodi zunanjepolitični oddelek za vzhodno in južnovzhodno Evropo. Dejal je, da imata tako zunanji minister dr. Kreisky kot državni tajnik dr. Gschnitzer namen, povabiti predstavnike slovenske manjšine večkrat na razgovor. Ta osebni kontakt naj bi ustvaril predpogoje za zadovoljivo rešitev koroškega manjšinskega vprašanja. Pripomnil je tudi, da novi zakon o odškodnini vojnim žrtvam upošteva tudi koroške Slovence.

sprotno. Dejal je, da je edina razlika med južno Koroško in Južno Tirolsko v dejstvu, da proces asimilacije in infiltracije od zunaj traja na južnem Tirolskem okrog 40 let, dočim na južnem Koroškem izvajajo politiko načrtnega pomenčevanja že več kot 100 let. Kljub temu pa so Slovenci ohranili svojo samobitnost ter bivajo na svojem prvotnem naseljenem ozemlju.

Pred tem so bili predstavniki koroških Slovencev obiskali zveznega kanclerja ing. Raaba in druge ministre ter ponovno iznesli svoje pritožbe. Brez dvoma, da so si izbrali ta trenutek zategadelj, ker prav se-

Med svojim bivanjem na Dunaju so priredili koroški Slovenci v hotelu »Erzherzog Rainer« tudi tiskovno konferenco, katere se je udeležilo nad trideset avstrijskih in inozemskih časnikašev. Med njimi so bili predstavniki velikih mednarodnih agencij Reuter, United Press, Associated Press, korrespondenti londonskega »Times«, newyorškega »New York Times« in drugi. Na tiskovni konferenci, ki je zelo dobro uspela, sta imela predstavnika obeh slovenskih organizacij možnost, seznaniti novinarje z novimi predlogi koroških Slovencev za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Novinarji so se ravno v zvezi z južnotirolskim vprašanjem zelo zanimali za koroške prilike. Tiskovna konferenca je trajala skoraj dve uri.

Ponovno so torej predstavniki koroških Slovencev obvestili člane dunajske vlade ter svetovno javnost v svojem položaju. Če prihodnji tedni bodo pokazali, v koliko je Avstrija pripravljena dati manjšinam v lastni državi vsaj del tega, kar zahteva za svojo manjšino v Italiji.

daj Avstrija stavlja v ospredje svojih zahtev proti italijanski vladi pravice Južnih Tirolcev in ker bo dr. Kreisky v kratkem obiskal Beograd, kjer bodo prav gotovo obravnavali tudi vprašanje slovenskih pravic, ki jih predvideva člen 7 državne pogodbe.

Glavnina slovenskih pritožb se nanaša na novi zakon o manjšinskem šolstvu na južnem Koroškem, kateremu očitajo, da jih zapostavlja, pritožujejo se pa Slovenci tudi, da slovenščina kljub topoglednemu zakonu v resnici ni postala nemščini enakovreden uradni jezik.

Slovenski predstavniki je tudi trdil, da nacionalistične skupine izvajajo pritisk na slovenske starše, da odjavljajo svoje otroke od pouka slovenščine v šolah. Predstavniki Slovencev cenijo število svoje manjšine v Avstriji na 60.000 do 70.000 tisoč oseb. Po uradnih avstrijskih statistikah pa je ondi 23.000 narodno zavednih Slovencev ter 42.000 slovensko govorečih državljanov.

Južna Tirolska in južna Koroška

V obširnem članku pod naslovom »Slovinci so predložili Raabu svoje zahteve«, poroča milanski dnevnik »Corriere della Sera«, da so slovenski predstavniki »zahtevali enako ravnanje, kot gre južnim Tirolcem v Italiji« in nadaljuje, da »slovenski predstavniki zavračajo trditev dr. Kreiskega in Gschnitzerja« ter nato v celoti objavlja načelno izjavo koroških Slovencev.

Skoraj vse avstrijsko časopisje je tiskovno konferenco prešlo molče, dokaz, da so tudi njih slovenski dokumenti in argumenti prepričali, spričo sedanjega protislovenskega razpoloženja se jim pa ni zdelo oportuno pisati resnico. Pač pa je uradna dunajska »Wiener Zeitung« objavila stvarno poročilo, ki povzema bistveno vsebino načelne izjave ter nadaljuje: »Med tiskovno konferenco je bilo večkrat poudarjeno, da so organizacije koroških Slovencev povsem lojalne in pozitivno usmerjene do avstrijske države. Ugodno so sprejele tudi načrt, ki ga je omenil dr. Kreisky ob priliki nedavnega obiska v Celovcu, da bo upostavljena stalna komisija, v kateri bodo zastopani pristojni vladni uradi ter slovenska manjšina.«

Le to je resnica!

Le dva celovška in graška lista sta prinesla netočna poročila. Ne da bi v njimi polemizirali o zatrjevanem »jezikovnem nasilju« (»Sprachenzwang«) nad nemškimi otroki, objavljamo le resnici na ljubo prvi in načelni odstavek iz vladi in časnikašem izročene spomenice o ureditvi šolskega vprašanja:

»Slej ko prej zastopamo načelo skupne vzgoje mladine posameznega šolskega okolišja. Če bi pa večinsko ljudstvo našo načelno zahtevo o dvojezičnem pouku vseh otrok povsem odklonilo, pa naj ima nova ureditev za osnovo domači pogovorni jezik otroka v predšolski dobi, ki ga je brez teva odgovarja v prvi vrsti mednarodno priteva, odgovarja v prvi vrsti mednarodno priznanim vzgojnim načelom, ki določajo, da mora šola graditi naprej na temeljih, ki sta jih položila že družina in dom, po drugi strani pa daje za njo v praksi podlago, in podpora tudi odredba deželnega šolskega sveta za Koroško z dne 27. oktobra 1959, ki predpisuje, da je pri »tistih otrocih, ki nemščine ne znajo ali jo le slabo znajo, treba posredovalno uporabljati tudi otrokovo lastno narečje.« Zato predlagamo, da ta praksa, ki vendar temelji na objektivni metodi ugotavljanja jezika, postane splošna zakonita ureditev in s tem za vse otroke, za katere je izkazano, da v predšolski dobi rabijo slovensko narečje, postane dvojezični pouk obvezen.«

Politični teden

Po svetu . . .

Ameriški predsednik Eisenhower in sovjetski ministrski predsednik Hruščev sta se vrnila na svoje domove. Prvi, da potegne zaključni račun o svojem potovanju po Južni Ameriki, drugi pa da razmili, ali se mu je izplačalo potovanje po Daljnem vzhodu. Obe potovanji sta pa bili le priprava na pot na vrh, to je na »vrhunsko konferenco« med glavnimi državniki Vzhoda in Zapada, kjer bi se naj za zeleno mizo sedanja hladna vojna z zaključno besedno bitko spremenila v mir ali vsaj v premirje.

Prvi sončni satelit — ameriški

Medtem pa je ta hladna vojna zopet menjala svoje bojišče. Od naše zemeljske oble se je prestavila v brezdanje širjave vsemirja. Minuli petek jutraj so namreč Amerikanci izstrelili v zrak svojega petega vsemirskega potnika, »Pioneer V«, ki je po letel naravnost proti soncu in sedaj kroži okrog nevarnosti. Po večkratnem odlogu zaradi tehničnih napak se je končno start petega vsemirskega pionirja posrečil. Raketa Thor-Able, katere tri stopnje so 45 kg težko kabino, napolnjeno z znanstvenimi aparati ponesle v vsemirje, je dokaz, da Združene države počasi dohitvajo Sovjetsko zvezo v raketni tehniki. Tako je ameriški vsemirski izstrelek že postal prvi stalni spremljevalec sonca, kajti Sovjetski zvezi se je sicer posrečilo izstreliti več luninih spremljevalcev, izstrelitev »sončnega satelita« se ji pa je pred kratkim ponesrečila.

Prvi umetni spremljevalec sonca bo rabil za enkratno obkrožitev 311 dni (naša Zemlja jih rabi 365) in v določenih presledkih oddaja preko radia podatke na zemljo, kaj njegovi aparati opazijo novega pod soncem. Giblje se z brzino 11 km na sekundo. Njegov radijski oddajnik je najmočnejši, kar jih je bilo kdaj izstreljenih v vsemirje in more iz daljave 800 milijonov km oddajati znake na Zemljo, ki do nas rabijo 4 minute.

Na Zemlji pa gre življenje svojo pot naprej. Diplomati in politiki se minuli teden niso pustili motiti od signalov iz vsemirja, vedoč, da bomo kljub obljubam o bližnji vsemirski plovbi še dolgo kot ne-bogljene črvi lazili po zemlji.

Diplomatska bolezen Hruščeva

Kot smo že napovedali, je bil za 15. marec napovedan obisk sovjetskega rdečega carja Hruščeva v Parizu, kjer bi se naj sestel z generalom De Gaulleom ter si v eno tedenskem bivanju ogledal Francijo. Parizani so z velikim zanimanjem pričakovali gosta iz Moskve. V zadnjih dneh so trgovci s televizijskimi aparati delali posle, da je bilo veselje, kajti napovedano je bilo, da bo francoska televizija spremljala Hruščeva na vseh njegovih potih. 11.000 policistov je že bilo alarmiranih. Pariz in pol ducata drugih francoskih mest je že pripravljalo zastave, toda prežgodaj so se veselili, kajti v zadnjem trenutku je sovjetski veleposlanik v Parizu sporočil francoski vladi, da je sicer kot konj zdravi Hruščev nenadoma obolel. Pritisnila je tudi njega — gripa. Vendar menijo, da je bolezen Hruščeva najbrž diplomatska, kajti v zadnjih dneh je prišlo do resnih sporov med pariško in moskovsko vlado o potnem programu sovjetskega gosta po Franciji. Dočim je hotel De Gaulle svojega gosta v Parizu in Franciji čim bolj izolirati od množic, v prvi vrsti zato, da ga zaščiti pred morebitnimi atentati, pa tudi zato, da onemogoči domačim komunistom izrabo tega obiska za strankarsko propagando. Hruščev pa je prav to hotel. Francoska vlada mu je hotela Pariz razkazati z zraka in mu je v ta namen že pripravila helikopter (Hubschrauber), toda Nikita pa se je hotel počasi voziti po ulicah francoske prestolnice. Z obiskom Hruščeva je imel tudi De Gaulle svoje posebne račune. Hotel ga je popeljati v Saharo, da mu ondi pokaže pred kratkim odkrite orjaške petrolejske vrelce. Hruščev pa je dal vedeti, da ga saharški vrelci ne zanimajo. Ni se hotel zameriti Arabcem, ki Saharo z vsem, kar leži pod njenim peskom, zahtevajo zase. Sedaj je »gripa« prekrizala vse te račune in obe vladi bosta imeli dovolj časa, da se o potnem programu zedinita. Med tem pa okrog 1000 neprostovoljnih izletnikov na Korziki, to je »nevarnih« tujcev, ki bi utegnili Hruščevu streči po živ-

ljenju in jih je zaradi tega francoska vlada pod policijskim varstvom spravila na ta samotni otok, nevoljno čaka, da jih spuste spet nazaj na celino, čeprav za časa bivanja na Napoleonovem otoku skrbi za njihovo streho in hrano gostoljubna francoska vlada.

. . . in pri nas v Avstriji

Vprašanje cen in plač

Je spravilo precej življenja v naše notranje politično dogajanje. Razgovori v zvezi z zahtevami gradbenih delavcev po zvišanju plač tečejo naprej. Predlog kanclerja Raaba o zaporu plač in cen je naletel v javnosti na precej dober odmev. Tako je žensko združenje v Nižji Avstriji javno pozdravilo ta predlog. Gospodinje, ki morajo s plačami svojih mož gospodinjiti, pač vedo, da nič ne pomaga nekaj šilingov višja plača, če pri tem cene še višje poskočijo. Kancler Raab je namreč sindikatu gradbenih delavcev zagrozil, da bo v primeru zvišanja gradbenih mezd tudi sledilo zvišanje cen vseh kmetijski pridelkov. Spričo tega odločnega stališča so se sindikati izognili v taktiziranje, da pridobe na času. Napovedali so, da bodo med gradbenimi delavci izvedli glasovanje (Urabstimmung) glede stavke v primeru, da njihove zahteve ne bi bile sprejete.

Tudi zdravniki hočejo večje honorarje

Že mesece trajajoči spor med zdravniki in bolniškimi blagajnami tudi gre proti svojemu višku, kajti dne 31. marca poteče dosedanja pogodba med bolniškimi blagajnami in zdravniki. Ako do takrat ne bo dosežen sporazum, bo nastopilo takozvano »brezpogodbno stanje«, to se pravi, da bodo zdravniki vršili svoje delo le proti takojšnjemu plačilu s strani pacientov. Izgledi za sporazum med zdravniki in bolniškimi blagajnami so zelo slabi in je tozadevni razgovor med finančnim ministrom Kamitzom in socialnim ministrom Prokschem minuli teden bil brezuspešen.

Bolniške blagajne spadajo med največje »bolnike« Avstrije. Dočim zahtevajo socialisti kritje stalnih primanjkljajev iz državne blagajne, se OeVP tej zahtevi upira, ker meni, da bi ob dobri upravi mogle bolniške blagajne svoje stroške same kriti. Da to res ni nemogoče, kaže primer bolniške blagajne na Tirolskem, ki je leta 1958 imela izravnani obračun, lani pa je letno bilanco zaključila celo z manjšim dobičkom, kar so označili kot nekaj izrednega. Res smo se že v zadnjih letih tako navadili na primanjkljaje bolniških blagajn, kot na njih kronično bolezen, da je naravnost nekaj izrednega, če katera iz-

med bolniških blagajn izkaže — normalen dobiček. Vendar to dejstvo kaže, da bolezen sama po sebi ni neozdravljiva, morda pa so le neozdravljivi tisti, ki jo povzročajo, namreč funkcionarji bolniških blagajn.

Za primer, da bo res nastopilo brezpogodbno stanje, bodo morali bolniki svoje zdravnike sami naravnost plačevati. Te zneske bodo pa potem le deloma dobili povrnjene od bolniških blagajn, in še to po nadležnem letanju in čakanju po pisarnah. Ves čas bodo pa morali socialne datjave redno plačevati.

Ministri se kregajo in potujejo, delo pa stoji

Ta dva spora sta precej zameglila koalicijsko ozračje, vendar do kakega preloma ne bo prišlo. To kažejo tudi sedanja in že napovedana potovanja avstrijskih ministrov v bodočih tednih. Tako je finančni minister dr. Kamitz te dni pustil domače skrbi in odšel v Španijo na trgovinska pogajanja, podkancler dr. Pittermann pa je sedaj v Nemčiji, kjer je v Bremenu imel neko predavanje, nato pa se namerava podati v Južno Ameriko. Trgovinski minister dr. Bock se odpravlja v Združene države, zunanji minister dr. Kreisky pa je že odfrčal v Beograd.

Tako je na Dunaju ostal le ostanek vlade, ki vrši najnujnejše posle, ki pa nikakor ne more sprejeti kakih dalekosežnih sklepov. Očividno je, da skušajo socialisti novo vodstvo OeVP z zahtevami po zvišanju plač spraviti v zadrego, vendar tega ne marajo tirati predaleč, to je do zloma koalicije in razpisa novih volitev. Novo vodstvo OeVP pa tudi rabi nekaj časa, da se znajde ter okrepi strankino organizacijo. Svarilno je v tem pogledu vplival tudi koroški primer, kjer so socialisti predčasno razpustili deželni zbor ter razpisali nove volitve v upanju, da bodo dobili več glasov, v resnici so pa jih dobili le manj.

Povolilno iztreenje

Pri nas na Koroškem pa je po volilnih razburjenjih nastopila doba obračunov. Po vseh strankarskih tajništvih pridno računajo in kalkulirajo. Toda naj še toliko grizejo svinčnike in obračajo številke, rezultati ostanejo takšni kot jih je pač ljudstvo izrazilo, pa naj je to komu prav ali ne. Značilno je, da nobeno strankarsko glasilo ni objavilo števil volilnih upravičencev ter števila tistih ki so ostali doma kakor tudi ne števila neveljavnih glasov. Potem bi namreč postale njihove z velikimi črkami razglašene zmage precej manjše in pokazale, da je koroškemu ljudstvu, posebno pa v južnem delu dežele, vse skupaj preseda in je zato v znatni meri na volilni dan ostalo doma. Vse stranke pa — kot po tistem sporazumu, — spet molče o Slovencih kot da bi jih ne bilo. Prijetno izjemo tvori le ugledna dunajska revija »Die

Furche«, ki v stvarni analizi koroških volitev ugotavlja, da je organizacijska prenovitev Ljudske stranke (OeVP) na Koroškem sicer potrebna, vendar ne bo sama po sebi odločilna in nadaljuje: »Mnogo važnejša je smer, ki jo namerava ubrati novo vodstvo stranke. V jasnem delovnem programu so bile podane smernice za namene Ljudske stranke na Koroškem. Voljo stranke, resno delati za pomirjenje na dvojezičnem ozemlju, so tako Slovenci kot tudi ostalo prebivalstvo z zadoščenjem vzeli na znanje. Pri Slovencih še obstoječe nezaupanje je treba z dejanji odstraniti. Ljudski stranki je bilo tudi nasvetovano, da se odmakne od liberalno nacionalističnih teženj. Posebno pa je treba mladino vzgajati v duhu avstrijskega domovinskega čuta.«

SLOVENC

doma in po svetu

Dr. Kuharjeva knjiga o koroških Slovencih

V Združenih državah je pred kratkim izšla nova knjiga o Slovencih v angleščini. Je to doktorska disertacija pokojnega koroškega rojaka dr. Alojzija Kuharja, za katero mu je slovita univerza Oxford na Angleškem priznala doktorat. Naslov knjige, ki šteje 230 strani, je »Pokristjanjenje Slovencev in nemško slovenska meja v Vzhodnih Alpah«. To delo je plod skorajda 10-letnega študija pokojnega dr. Kuharja in predstavlja brez dvoma najbolj dozorel v kakem tujem jeziku pisani znanstveni doprinos Slovencev o naši zgodovini. Dr. Kuhar je pisal vire o pokristjanjenju Slovencev temeljito obdelal in ustvaril zaokroženo sliko o našem vstopu v krščanstvo in s tem v zgodovino ter občestvo evropskega kulturnega kroga. Povrh tega je dr. Kuharjeva knjiga spisana v izpiljeni angleščini. Zato bo služila kot temeljno delo vsem znanstvenikom pri študiju slovenske zgodovine, obenem bo pa dobrodošel vir vsem, ki se želijo poučiti o zgodovini našega ljudstva. Knjiga stane 5 dolarjev in se naroča pri »Studia Slovenica«, P. O. Box 4531, Washington 17, D. C., USA.

V Rimu so molili za Slovenijo

V rimski cerkvi S. Maria Maggiore (Marija Snežna) opravljajo po papeževem naročilu vsak četrtek sv. mašo za enega izmed narodov, kjer Cerkev pod komunističnim režimom trpi preganjanje. V četrtek, dne 3. marca je bila sv. maša namenjena Sloveniji. Sv. mašo je daroval kardinal Ferdinand Cento, ki je tudi pridigal. V svojem govoru se je spomnil tudi mučeniškega kardinala Stepinca ter zelo lepo govoril o »plemenitem in odločnem, majhnem slovenskem narodu«, ki je od pokristjanjenja v času svetih bratov Cirila in Metoda pa do danes ohranil neomajno in živo zvestobo Cerkvi in Kristusovemu namestniku v Rimu. Dejal je, da Slovence posebno diči iskrena vdanost Materi božji, kateri je ta narod zgradil svetišča po številnih gričih svoje lepe dežele ter jo posebno časti na Brezjah, v čudodelni podobi Marije Pomagaj, kraljice Slovencev. Čast slovenskemu ljudstvu delajo tudi njegovi škofje in njim zvesti duhovniki, ki se niso vdal pritisku komunističnega režima. Z voščilom za lepšo bodočnost slovenskega naroda pod Marijinim vodstvom je kardinal Cento zaključil svoj nagovor. — Med sv. mašo je zbor slovenskih duhovnikov ubrano prepeval slovenske pesmi, ki so v Rimu zaradi svoje zvočnosti že dobro znane in priljubljene. Tudi topot so mogočeno odmevale pod visokimi oboki Marijine bazilike v Rimu, enega izmed najlepših svetišč krščanstva.

Dve slovenski šoli v Kanadi

V Torontu, največjem mestu v Kanadi, delujeta dve slovenski šoli, kamor pošiljajo svoje otroke slovenski rojaki, ki so se po koncu druge svetovne vojne ondi naselili. Ena šola deluje pri župniji Marije Pomagaj, druga pa pri novonastajajoči župniji Marije Brezmadežne, ki nastaja v okolici tega velenista. Šoli sta svoje delo zaključili s skupno slavnostno akademijo v župnijski dvorani pri Mariji Pomagaj. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička in dobre tri ure so najmlajši umetniki zabavali občinstvo z deklaracijami, rajanjem, harmoniko in petjem. Prireditelj je pokazala, da so javni nastopi najboljše šola za vajo v rabi maternega jezika. Torontski slovenski malčki so se dobro postavili, za kar gre zasluga č. sestram ter učiteljem in učiteljicam.

Umrl je dr. Božo Vodušek

V Ljubljani je v visoki starosti umrl dr. Božo Vodušek, bivši odvetnik, ki je slovel po svojem globokem pravnem znanju in poštenosti. Bil je tudi resničen katoličan in vzoren oče svoji številni družini.

Nemška zunanja politika v zagati

Vprašanje skladišč, vezbališč in oporišč za zapadnonemško vojaščino izven Nemčije stoji še vedno v ospredju evropske politike. Z ozirom na to, da je zapadnonemška vlada začela pogajanja z vlado generala Franca za prepustitev oporišč v Španiji, je sovjetska vlada poslala v Bonn ostro diplomatsko noto, v kateri obtožuje zapadnonemško vlado preloma prevzetih obveznosti glede omejitve nemških oboroženih sil. Kot smo že minuli teden poročali, tudi zapadnim zaveznikom ni dovolji nemška zahteva po oporiščih v Španiji, ker zbujajo spomine na Hitlerjevo letalsko »Legijo Condor«, ki se je vadila v Španiji. Po drugi strani pa zapadnonemška vojaščina tako oporišča in skladišča rabi, kajti njeno ozemlje je preveč izpostavljeno, to je leži v prvi bojni črti morebitne vojne. In vsaka vojska rabi skladišča v zaledju. Spočetka so Francozi kazali pripravljenost, da dajo Nemcem potrebna oporišča na svojem ozemlju, toda nazadnje so začeli svoje obljube umikati. Tudi razgovori z angleško vlado niso prinesli zaželenih sadov, v glavnem pač zato, ker si nihče ne želi nemških vojakov na svojem ozemlju. Kljub temu bodo vojaške nujnosti zapadne zaveznike prisilile, da to zadevo kako rešijo, bržkone na ta način, da bodo ustanovljena skupna oporišča atlantskih sil, katera bodo smeli uporabljati tudi Nemci, toda pod kontrolo atlantskega vrhovnega poveljstva.

Nemška zunanja politika v slepi ulici

Tudi sicer zapadnonemška zunanja po-

litika ni zavidanja vredna. Pred kratkim je Gvineja, bivša francoska kolonija na zapadni obali Afrike, ki je pred kratkim pridobila samostojnost, je minuli teden nenadoma priznala vzhodnonemško (komunistično) vlado v Pankowu. Je to prva afriška država, ki se je odločila za ta korak, kajti v Bonnu so zagrozili vsakomur, ki bi se drznil storiti kaj takega, da z njim pretrgajo diplomatske stike. In ko pred dobrimi tremi leti jugoslovanska vlada tega ni verjela in poslala svojega nekdanjega generalnega konzula v Celovcu v Pankow kot jugoslovanskega veleposlanika pri vzhodnonemški vladi, je Bonn držal besedo in prekinil stike z Jugoslavijo, čeprav s »težkim srcem«.

Razburjenje zaradi korača Gvineje je bilo v Bonnu veliko, parlament je dal kanclerju Adenauerju pooblastilo, da pretrga stike tudi z Gvinejo, toda zasedaj bonnska vlada tega še ni storila. Kazno namreč postaja, da bo v kratkem še več držav Afrike in Azije sledilo gvinejskemu zgledu in vedno jačji postajajo v Bonnu glasovi, posebno iz gospodarskih krogov, da si Zapadna Nemčija ne more privoščiti pretrganja stikov z državami, ki hočejo priznati Vzhodno Nemčijo. S tem si namreč zapre tudi trge v Aziji in Afriki, ki postajajo iz leta v leto važnejši in za vedno bolj razvijajočo se nemško industrijo neobhodno potrebni. Zato v Bonnu omahujejo. V Beogradu pa škodoželjno čakajo, kaj bo.

Potovanje po Sveti deželi

Pred kratkim smo v dveh sestavkih poročali kako Sveto pismo stare zaveze pomaga pri gradnji in obrambi po vojni obnovljene judovske države. To naglo rastočo moderno državo, ki navezuje na tisočletne tradicije Svetega pisma in v kateri je večina Judov iz Evrope, ki so preživeli Hitlerjeva grozodejstva, našli novo domovino, je obiskal slovenski rojak dr. Peter Urbanc, sin pokojnega koroškega rojaka dr. Urbanca, ki je pred nekaj leti umrl kot odvetnik v Ljubljani. Njegov sin pa se je po drugi svetovni vojni naselil v Kanadi, kjer si je ustvaril cvetoče turistično podjetje „Trans World Travel Service LTD“ s sedežem v Montrealu (3968 Tl. Lawrence Blvd). Ni čuda, da se je tudi njega samega lotila želja, nekoliko pogledati po tujih krajih. Tako je lani s soprogo gospo Leo obiskal Koroško in Bližnji vzhod. Objavljamo nekaj njegovih potnih vtisov:

Iz Aten v Carigrad sem se peljal prvič z francoskim letalom Caravelle. Vzleti z veliko naglico in ko doseže višino, skoraj ne čutiš nobenega tresljaja. Tudi ropot reakcijskih motorjev je malenkosten. Komaj sem izpolnil turške carinske formulare, smo se že začeli spuščati na letališče.

Carigrad, mesto kamor so Turki pred stoletji vlačili naše otroke in jih prevzgajali v krute janičarje, mesto tolikokrat prekleto v naših narodnih pripovedkah in pesmih! Tu je trpela tudi naša koroška Miklova Zala. Rusi in končno Bolgari bi ga leta 1912 lahko zavzeli in si poplačali račun, pa jim radi pritiska svetovnih sil ni bilo dano. Kot imam že navado, sem tudi v tem mestu vzel avtobusno turo, ker si tako lahko brez večjega napora in z vodičem ogledaš več, kakor bi pa to mogel sam napraviti.

Začeli smo s Sv. Sofijo, cerkev zgrajeno po cesarju Justinianu v čast Sv. Marije. Turki so jo spremenili v mošejo (turško molitnico) in sedaj jo razkazujejo kot muzej. Je to ogromna stavba v bizantinskem slogu, polna mozaikov, nešteti svečnikov. Prevladujoča barva je zlata. Vsekakor ta stavba napravi mogočen vtis in se je v dolgih stoletjih le malo spremenila.

Naslednja točka, ki smo si jo ogledali, so bile cisterne: Cesar Justinian je dal napraviti podzemsko jamo z 380 stebri, kamor je napeljal pitno vodo iz Beograjskega gozda (18 km daleč) in sicer samo iz strateških razlogov. Ako bi prišlo do obleganja mesta in bi sovražnik odrezal drugo vodo, bi mesto moglo dolgo časa živeti od te vode, ki se je nabrala in bi se še nabirala v cisterni. To ogromno delo je služilo svojemu namenu samo enkrat in sicer 700 let kasneje v 14. stoletju; kot vemo pa je Carigrad končno le padel v roke Turkom.

Ogledali smo si takojimenovano Modro mošejo, zgrajena v 16. stoletju, ogromna stavba, ki napravi globok vtis. Prevladujoča barva, kot že ime pove, je modra. Višina stavbe, ki ima 6 minaretov, je preko 100 metrov. To je še vedno mošeja in smo si morali natakiniti copate, dočim si muslimani pred vstopom umivajo noge in obraz. Izgleda, da muslimani ne hodijo veliko molit, ker ob dveh popoldne sem v mošeji, kjer je prostora za 10.000 ljudi, naštel vsega skupaj 4 ljudi.

Vkrcal sem se tudi na ladjo, s katero smo se peljali po Bosporu vse do Črnega morja. Obala, ki se položno dviguje na obeh straneh do 100 metrov višine, je vse-

skozi naseljena. Ker je dosti dežja je vse zeleno in obdelano.

Zanimivo je bilo pogledati si sultanovo palačo. Pokazali so nam najprej zbirko porcelana s vsega sveta, ki šteje preko 10.000 dragocenih kosov. Videli smo še sultanove dragulje, obleke posameznih sultanov od leta 1500 naprej. Za svoj harem je imel sultan 360 sob, tako je mogel počivati samo 5 dni na leto. Zibelka, ki so jo nam pokazali, je bila seveda za časa sultanov vedno zasedena in baje je otrok mogel biti v njej največ 40 dni, potem je že novi čakal.

Končno nas je vodič zapeljal še v bazar, to je v starem mestu z zidom obkroženo mestece, kjer se drži trgovinica pri trgovinici, baje jih je 3000. Posamezne panoge so skupaj, na primer: ulica zlatarjev, preprog, čevljev, tekstila itd. Kupil sem turške copate za otroke, kaj drugega se skoraj ne splača, ker je predrago.

Ceste so v evropski Turčiji asfaltirane. Proti letališču in skoraj do meje z Bolgarijo vodi celo avtostrada za 4 avtomobile vstric. V Carigradu samem so seveda ceste ozke in tlakovane s kockami.

Restavracij je dovolj in vseh vrst. Je se dobro in ne predrago. Malo pijejo, ker to mohamedanska vera prepoveduje. Na mi-zah vidiš radi tega v glavnem mineralno vodo. Meso je pripravljeno na srbski način. Juh skoraj ne poznajo, pač pa se dobi mnogo dobre zelenjave, solate in izvrstno grozdje; ne vem kako bom še mogel jesti ameriškansko grozdje. Kava je dobra, turška, ki jo skuhamo v ličnih posodah.

Ljudje so v Carigradu dosti dobro oblečeni, mogoče celo za spoznanje bolj kot v Atenah, četudi imajo dosti velike ekonomske probleme. Pozna se seveda ameriška pomoč. Veliko je videti vojaštva na ulicah. Ženske so seveda vse moderno oblečene, kajti pajčolan je odpravil že Atatürk po prvi svetovni vojni.

Ko smo si ogledali Carigrad, smo se napotili z letalom v Sveto deželo ali kot danes imenujejo, Izrael, državo Judov.

Letalo se počasi spušča v Lodu, letališču pri Tel Avivu, največjem mestu v Izraelu. Na letališču ravno vojaki vadijo za sprejem nekega državnika. Pregled potnih listov je hiter, tudi carinski pregled je kmalu za nami, ker smo tuji, dočim svoje državljane Jude veliko natančneje pregledujejo. Judje se pač med seboj dobro poznajo. Čim se vsedemo v avtobus, začutimo krepko vročino, kljub temu da

je že sredi oktobra. Ljudje so v glavnem v samih srajcah, mnogo gospodov v kratkih hlačah in rjavih dokolenkah, kot smo svojčas videli angleške vojake v poletnih mesecih. Palestino so svojčas upravljali Angličani in so seveda tu mnogo svojih navad zapustili. Avtobus zračne linije El Al nas pusti izven mesta, tako da komaj dobim taksi, s katerim se popeljem v hotel Dan, ki so mi ga priporočili. Dobil sem sobo v pritličju na ulico (na morje je lepše!), stane pa 11 dolarjev (300 šil.) z zajtrkom. Drugi dan sem se preselil v skromnejši hotel, pa je imel tako primitivno pohištvo in zanič posteljo, da nisem že dolgo tako slabo spal. Zgleda, da je še premalo konkurence.

Tel Aviv je mesto s 400.000 prebivalci. Glavno mesto Izraela pa je Jeruzalem. Ulice so čiste in vse asfaltirane, ker je bilo mesto večji del zgrajeno šele v poslednjih 10 letih. Hiše so vse 2 do 3 nadstropne, nebo-tičnikov ni. Središče mesta ima polno tr-

govin. V oči padejo obleke po izložbah, ker se Židje resno trudijo uspeti tudi v modi. V kavarnah, kjer ti postrežejo tudi s časopisi, kot običaj v srednji Evropi, se opoldne in zvečer naberejo gostje - domačini, ki pa govorijo vse mogoče jezike, poljsko, rusko, angleško, nemško, francosko. Novi emigranti se še niso naučili hebrejščine. To rabi samo mladina, ki se je naučila v šoli. Slišal sem celo srbsko in hrvatsko, ne pa slovenščine, četudi sem slišal, da je nekaj Židov iz Slovenije tudi v Izraelu. Lepo je zvečer ob obali, kjer je polno kavarn, ki nudijo koncerte, pevačice, jazz in ples.

Hrana je po mojem za njihovo klimo pretežka. Še vedno se držijo dunajske in poljske kuhinje. Dobiš tudi balkanske specialitete kot surovo zelje, kisle kumarice, solato brez olja. Kuhajo kavo vseh vrst, tudi espresso. (Konec prihodnjic)

Kardinala Stepinca — za svetnika

Vatikansko mesto (AI). V krogih rimske kurije pravijo, da bi že čez nekaj let utegnili začeti redni postopek za beatifikacijo zagrebškega nadškofa, kardinala Stepinca. V zvezi s tem drži, da so na pristojnem mestu že začeli zbirati njegove spise, kakor je to navada v pripravljalnem obdobju tega postopka. Vatikanski strokovnjak za te zadeve je glede tega povedal:

»Kardinala Alojzija Stepinca bo mogoče v nekaj kratkih letih prišteti k blaženim, če že ne kot pravega mučenca, pa kot spoznavalca vere.«

Škof iz Vittoria Veneta, mgr. Albino Luciani, je izjavil k temu:

»Rimski martirologij je ena molitvenih

knjig Cerkve. Zdaj je vanjo prišlo novo ime: Alojzij Stepinac. Utemeljitelj za to niso še sestavili, a naj služi naslednja začasna: zelo mlad je postal nadškof v Zagrebu, ki je ena največjih škofij na svetu. Posvetil se je neutrudnemu delu za duše in zlasti ljubezni do bližnjega. V prežalostnih časih vojne in notranjih razprtij je pomagal Judom, preganjanim in ubogim ter jih branil, ne da bi gledal na svoje moči, ne da bi se bal tveganja in nevarnosti. Ker ni upognil tilnika in ni niti za trohico odnehal od katoliške resnice, je bil sojen, prebil v ječi, noč in dan pod stražo osem let in umrl kot kardinal brez škrlata, kot mučenec brez krvi.«

Izvirna misel ameriškega radia

Najbolj izvirna, najbolj zanimiva in najbolj donosna zamisel ameriškega radia je tako imenovani »Monitor-program« družbe National Broadcasting Company, ki ima 210 oddajnikov. Njegov duhovni oče je Sylvester Weaver, ki ga je hotel uvesti že pred leti, a so ga tedaj vsi strokovnjaki imeli za zmešanega. Weaver je trdil, da morajo biti govorjene radijske oddaje čim krajše, ker po njegovem povprečni Amerikanec ni sposoben dojemati kakršno koli pripovedovanje po radiu več ko tri minute, potem se njegova pozornost izgubi drugam. To za razumnost in zrelost njegovih rojakov ne posebnostno ugodno sodbo je zdaj povzel ravnatelj govorjenih sporedov pri družbi NBC ter uvedel vrsto najrazličnejših oddaj, ki ne sme nobena biti daljša od treh minut.

Tako na primer slišijo poslušalci teh postaj enkrat ali dvakrat na dan komentar najvažnejšega domačega ali svetovnega političnega dogodka, ki traja natanko šestdeset sekund in seveda predstavlja mojstrovino zgoščenega presojanja. Zatem pride

tri minute godbe, potem tri minute razgovora s filmskimi, športnimi ali političnimi zvezdami, tri minute šal, tri minute novic, tri minute vremenskega poročila.

Vse oddaje so pisane v čim bolj zabavni obliki, razen političnih uvodnikov. Radijsko vodstvo sprejme in upošteva vsak predlog, naj bo navidez še tako nesmiseln.

Te dni so med drugim oddajali intervju s krokodilom neke v Afriki, katerega je hotel poročevalec prepričati, da bo on v prvi skupini živih bitij, ki bodo prišla na Mesec. Drugi intervju je bil s filmskim šaljivcem Dannyjem Kayem in sicer ob kopanju v sauni. Med govorjenjem je bilo slišati, kako igralca tepejo z brezovimi šibami.

Triminutno vremensko poročilo bere napovedovalka, za katero so ugotovili, da ima na moč zapeljiv glas.

Pri vsej neverjetnosti so oddaje »Monitor« med ameriškimi poslušalci tako priljubljene, da bo družba na njihov račun dobila letos nič manj ko za štiri milijarde lir reklame...

FRAN ERJAVEC:

281

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Enako je dne 2. VII. odkorakala na Gornje Štajersko tudi divizija generala Ruske ter pustila v Celovcu le 800 mož pod poveljstvom generala Bertollettija. Pri Leobnu je prišel Rusca v hud spopad z Avstriji, naker je krenil po dolini Mure, čez St. Michael, Gmünd in Beljak nazaj v Celovec. Na Gornjem Koroškem so se namreč medtem še neprestano nadaljevali manjši spopadi med Francozi in Avstriji in v avstrijskih rokah je še vedno bil tudi močno utrjeni Sachsenburg v zgornji Dravski dolini. Manjši avstrijski oddelki, ki so manevrirali v dolini gornje Drave in v okolišju Lienza ter čete že omenjenega generala Schmidta, ki je bil dne 6. VI. pri Celovcu zapustil Chastellerja, so se bili namreč neprestano spuščali v spopade s šibkimi francoskimi oddelki po Gornji Koroški in Vzhodni Tirolski. Dne 3. VII. so za kratek čas zasedli celo Beljak, nato iznenadili Trbiž in nameravali s presenetljivim udarcem iz Ukevn vnovič zasesti celo naborjetske utrdbе, kar se jim je pa izjalovilo. Enako seveda tudi niso mogli izvesti drznega načrta o nenadnem napadu na Celovec, ki je bil nameravan za drugo polovico julija iz Dravske in Ziljske doline s sodelovanjem čet iz Štajerske. Sodelovali naj bi pri tem podjetju tudi tirolski uporniki pod vodstvom samega A. Hoferja ter gornjekoroški pod vodstvom J. Türka. Vse te smeje načrte sta prekrizala nova velika Napoleonova zmaga pri Wagramu in podpis premirja.

Glavne odločitve so namreč slej ko prej padale na severu. Po porazu pri Aspernu je grozila Napoleonu največja nevarnost iz Nemčije. Tam se je bilo takoj začelo nevarno vrenje, posamezni nemški poveljniki so začeli že na lastno pest z upor in raznimi vojaškimi akcijami, grozila so angleška izkrcanja, a največja nevarnost mu je pretila od Prusov. K sreči se je pa njihov kralj obotavljaval tako dolgo, da je mogel Napoleon dobro utrditi otok Lobau in vnovič pritegniti znatne okrepitve iz Francije in iz drugih zasedenih dežel, tako da je štela njegova vojska kmalu zopet 187.000 mož s 488 topovi, proti kateri je razpolagal nadvojvoda Karel le s 136.000 možmi in približno enako močnim topništvom. Napoleonova samozavest je šla tedaj tako daleč, da niti sredi največjih nevarnosti ni odstopil od svojih načrtov, temveč je že dne 17. V. ukazal anektirani Rim. Ker ga je papež zaradi tega izobčil, ga je dal Napoleon dne 6. VII. kratko in malo odvesti v Francijo (v izgnanstvu je ostal potem papež do Napoleonovega padca). To bi moglo povzročiti daljnosežne posledice v vsem katoliškem svetu, vendar mu je drzna igra še enkrat uspela.

Ko se je torej čutil Napoleon zopet dovolj okrepljenega in še preden bi mogel nadvojvoda Janez privesti svojo armado (ta je bila tedaj še pri Bratislavi) na pomoč bratu, je začela francoska armada v viharini noči dne 4. VII. zopet korakati na severni breg Donave nizdol Esslinga. Napoleon je mislil, da bo trčil tu ob avstrijsko armado, a nadvojvoda Karel, ki si ni upal prečiti francoskega prehoda čez Donavo, se je bil že nekoliko umaknil na ugodne, a preraztegnjene položaje med vasi Aderklaa in Wagram za rečico Russbach. Ker je moral zato Napoleon svoj vojni načrt določiti šele na samem bojišču, je napadel šele dne 5. VII. zvečer,

toda brez uspeha. Naslednje jutro je ponovil napad z vsemi svojimi silami. Bitka je divjala z vso ogorčenostjo. Ker razne nemške pomožne čete niso vzdržale besnih avstrijskih napadov, je moral Napoleon celó med samo bitko večkrat spreminjati svoje dispozicije, dokler nista v teku popoldneva Napoleonov vojaški genij in nenadkriljiva hrabrost francoskih čet prisilila Avstrijce k umiku. Preostalo jim je pa še vedno 80.000 mož, s katerimi je krenil nadvojvoda Karel v redu proti Moravski, kamor ga tudi izčrpani Francozi niso mogli takoj zasledovati. Toda ko so dospеле še nove francoske divizije od juga, je poslal Napoleon za poraženo Karlovo armado maršala Marmonta in Masseno, ki sta dne 11. VII. še enkrat potolkla Avstrijce pri Znojmi na južnem Moravskem. Tedaj je hotel nadvojvoda Karel rešiti, kar se je še rešiti dalo, in je še isto noč prosil za premirje, na katerega je Napoleon tudi takoj pristal. Podpisano je bilo že naslednji dan (12. VII.) v Znojmu.

Čeprav je že zmaga pri Wagramu odločila usodo te vojne, pa do miru še vendarle ni tako kmalu prišlo, kajti zmeh in zapletljaj so se pojavljali še na vseh koncih in krajih. Vrenje v Nemčiji se je nadaljevalo, na Dunaju je poskusil neki prenapeti dijak celo atentat na Napoleona. Avstrijci so morali sicer zapustiti zasedene predele Nemčije in tudi pruski kralj ni upal več kazati zob, toda upornih Tirolcev, ki so dobivali močne podpore s Koroške, Salzburgske in od Adiže, vendarle ni bilo mogoče ukrotiti. Šele po sklenjenem miru, ko so se Hoferjevi uporniki podvrgli, je mogel podkralj Evgen vnovič zasesti deželo.

(Dalje prihodnjic)

ZAHOMEC — MARIBOR

(Jerica Hochmüller — 80-letnica)

V marcu goduje in praznuje v Mariboru svoj osemdeseti rojstni dan naša rojkinja gospa Jerica Hochmüller, roj. Zwitter. Jubilantka je iz znane Abujeve družine v Zahomcu na Zilji. Poročena je bila s koroškim rojakom in narodnjakom Ivanom Hochmüllerjem iz rožanskega Štebna. Njena družina je bila svoječasnno osrče beljaškega slovenskega omizja. Nato se je preselila v Maribor, kjer je soprog kupil tovarno bučnega olja. Spoštovani rojakinji želimo vever življenjski večer!

TINJE

(Pustna prireditev na Kmetijsko gospodarski šoli)

Malo pozno prihaja to poročilo, sredi posta, vendar je prav, da rojaki po Koroškem zvedo, da se poleg učenja včasih tudi malo razvedrimo.

Med nas je prišel mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml ter več duhovnikov iz okolice, in se razume, domačin prošt. g. Trabesinger ter več staršev gojencev. Poleg

Pri nas na Koroškem

tega se je našemu vabilu odzvalo več profesorjev in drugih gostov iz Celovca. Tako smo se poslovili od pustnega časa z majhno akademijo, ki je vsebovala več zabavnih prizorov. Gójenci so se izkazali kot dobri igralci in pevci. Razporedenje vseh gojencev in gostov je bilo domače, kar je posebno pripomogla loterija. Vsak je namreč vzel svoj listek in igral vlogo, ki mu je bila dodeljena!

Večer je le prekmalu minil in drugi dan se je začelo zopet resno delo v učilnici, pa tudi v hlevu. Posebej se pa moramo za lepo prireditev zahvaliti prizadevnim gđ. Majdi Blümlovi in našemu č. g. ravnatelju Radanoviču.

Zadnja pot Užnikove matere v Selah

Skromna, preprosta in ponižna je bila Neža Olip, pd. Užnikova mati v Selah. Njen pogreb v ponedeljek, 7. marca, pa je pričal, da je uživala velik ugled. Pod skromno njeno zunanostjo se je namreč skrival plemenit značaj in notranje duhovno bogastvo. Bila je v resnici »močna žena«, kakor jo opisuje knjiga Modrosti.

Rojena l. 1876 se je v starosti 22 let poročila s Florijanom Olipom, posestnikom Užnikove kmetije. Iz zakona se je rodilo osem otrok, ki razen enega, ki je umrl še kot dojenček, še vsi živijo.

Dr. Janez Ev. Krek je nekoč dejal, da je kmečka žena v svojem poklicu naravnost mučenica: gospodinji, dela v gospodstvu, rodi in oskrbuje otroke. Ob ranem jutru je že in v poznem večeru je še pri delu. Užnikova mati pa se ni smatrala za mučenico. Ljubila je svoj kmečki stan, pogumno je zmagovala vsa dela. Še na stara leta se je kot izkušena preživetkarica zanimala za gospodarstvo in imela pregled čez vse. Njena družina pa je bila trdna kot skala v verskem in narodnem oziru.

Zaradi tega je bila hitlerjanskim mogotcem trn v peti. Poleg drugih družinskih članov postala žrtev krivične nasilnosti tudi mati. Najprej izseljena, je pozneje z možem in štirimi hčerkami bila zaprta. Ti so bili obsojeni na dolgoletne ječe, njo pa so poslali nazaj v izseljeniško taborišče Eichstätt v Nemčijo. Od tod se je po vojni z drugimi izseljenci vrnila domov. Pomalem se je spet zbrala vsa družina, le oče je avgusta 1945 podlegel ranam, zadobljenim ob streljanju SS na jetnike. Maja naslednjega leta so ga iz Kremsa prepeljali in položili k večnemu počitku na domačem pokopališču. Podjetnost in marljivo delo sta družino polagoma spet dvignila do blagostanja.

Mati Neža je bila kljub visoki starosti še čila in zato tudi delovna. Lani v začetku avgusta pa je začela krvaveti v želodcu. Skrbna postrežba in zdravniška pomoč v bolnici ji je zdravje zboljšala in življenje podaljšala. Preselila se je s hčerkama v novo hišo v bližino cerkve. Sredi februarja

je vnovič zbolela in se v noči od 4. na 5. marec dobro pripravljena pri polni zavesti poslovila od ljubečih otrok in te solzne doline.

Trume ljudi so prihajale v soboto in nedeljo kropit in se poslovit od blage pokojnice. Pogreb v ponedeljek pa je bil tak, kakršnega Sele že dolgo niso videle. Pevski zbor je v hiši žalosti zapel žalostinko »Hči na grobu matere«, ob koncu pogreba pa »Vigred se povrne«.

V dolgem sprevedu so jo spremljali mnogoštevilni znanci od blizu in daleč in enajst duhovnikov. Med njimi mil. g. kanonik Zechner, duhovni sin njenega moža č. g. župnik Repnik, duhovna sinova njenega sina č. gg. Mihor in Cergoj. Udeleženci pogreba so cerkev popolnoma napolnili. Med pogrebno mašo je domači župnik orisal življenjsko pot pokojnice, njeno vernost in povezanost z Bogom. Ob odprtem grobu pa je mil. g. kanonik stavil za zgled vernosti, trdnega zaupanja in ljubezni do Boga in bližnjega. Ves pogreb je imel bolj značaj zmagovalstva in je budil prepričanje, da za takim zglednim življenjem sledi plačilo v nebesih.

Zapustila je 7 otrok, 23 vnukov in 11 pravnukov. Tem in vsem, ki so jo poznali, naj sveti njen zgled, da bodo hodili po isti poti kakor ona, ker ta vodi k večni sreči. Blag ji spomin!

RADISE

(Martinov oče 90-letnik)

Pred kratkim je dopolnil 90. leto Valentin Wrulich, pd. Martinov oče na Lipici.

Na njegov god, na praznik sv. Valentina, so se okrog njega zbrali njegovi otroci, pet jih je bilo, s številnimi vnuki. Dva otroka sta že mrtva, eden pa že nad 40 let živi v Mariboru. Na ta dan ga je obiskal tudi naš župan z občinskimi tajnikom ter se pridružil številnim voščilcem. Prišli so tudi č. g. župnik in čestitali Martinovemu očetu, otroci pa so ga nagovorili z lepo deklamacijo, ki jo je zložil naš vrli rodoljub Tomaž Obdravski.

Očak naše fare in občine je dočakal

Žalna akademija za škofom Rožmanom v Celovcu

V Kolpingovi dvorani smo Slovenci iz Celovca in okolice minulo nedeljo počastili spomin velikega škofa Rožmana, rojaka iz Šmihela, ki je postal ena izmed največjih osebnosti slovenskega naroda in je po plodnem dušnopastirskem in nadpastirskem delu po velikih žrtvah za svoj narod in težkem trpljenju za pravico umrl v daljni Ameriki.

Uvodoma je mil. g. prelat dr. Blüml v kratkih besedah orisal pomen te slovesnosti, ki je žalna in zmagovalna obenem, kajti med tem ko žalujemo mi za pokojnikom, je on odšel k večnemu Sodniku po plačilo za svoje delo in trpljenje.

Pokojnikov prijatelj č. g. župnik Alojzij Vauti iz Sel je pa v prisrčnih besedah prikazal življenjsko pot pokojnega škofa dr. Rožmana, vmes pa je vpletel ganljive spomine na številna srečanja s pokojnikom, s katerim ga je družilo osebno prijateljstvo izza mladih nog. Že kot bogoslovec se je Gregorij Rožman ukvarjal z najtežjimi vprašanji svojega časa, mnogo je štu-

diral, poleg tega pa ostal vedno priprost in dober človek ter prijeten družabnik. Tudi kot profesor celovškega bogoslovja in kasneje kot škof je rad prihajal na Koroško in posebno v Sele ter radevolje pomagati pri dušnopastirskem delu. Ganljive besede priljubljenega, sivolasega župnika iz Sel so se vsem globoko vtisnile v srce.

V slikah in filmu je nato zaživel pred nami veliki pokojnik. Videli smo ga ob slavnosti njegove zlate maše, na obiskih med Slovenci po svetu in končno na njegovih zadnjih poti v Ameriki.

Še posebej pa moramo omeniti pevski zbor iz Šmihela pri Pliberku, ki je pod vodstvom Mihe Sadjaka ubrano zapel vrsto pesmi, med njimi tudi nekatere, ki jih je pokojnik sam kot mladenič prepeval. Nastop šmihelskih pevcev je dokazal, da Rožmanov duh v Šmihelu še klije in raste. Polna Kolpingova dvorana pa je pričala, da duh velikega škofa živi v srcih vseh koroških Slovencev.

svoj deveti križ še duševno in telesno čil in krepak. Še zdaj je, bodisi poleti ali pozimi, v vročini ali mrazu, vsak dan marljivo na delu. Vedno je treba drva zravnati in jih na voz naložiti, da jih potem sin odpelje vsak teden v Celovec, treba je tudi popravljati razno leseno orodje ali pa toporišče na lesene grablje nanovo nasediti. Zlasti pa je spreten v izdelovanju »lojtr« (lestev) za obiranje sadja. Za dolga leta vnaprej je Martinov dom oskrbljen s tem orodjem in drugo leseno robo.

Slavljenec je iz rane mladosti vajen trdega dela, kajti Martinova kmetija je majhna in, treba je bilo pogosto hoditi na delo v grofove gozdove kot tesar. Posebno pa je slovel svojčas kot spreten krovec s »šitljem« (škodlami), znal je pa tudi kot malokdo izdelovati lesene črpalke za naše globoke studence, ki so jih imenovali »plunkovce«. Znal je tudi staviti krušne peči, ki so po velikih kmečkih izbah služile ne le za peko kruha ampak tudi za ogrevanje. Danes vsega tega ni več, ker so se časi spremenili.

Vselej pa je bil Martinov oče tudi zaveden Slovenec in veren kristjan. Bog nam ga ohrani čilega in zdravega še mnogo let!

(Umrli je Mežnarjev oče)

Isti večer, ko smo slavili 90-letnico Martinovega očeta, pa je umrl drugi najstarejši radiški faran, Jožef Pistotnik, pd. Mežnarjev oče, ki je v 87. letu starosti odšel v boljši svet. Že od jeseni je bolehal in hčerka Liza ter vnukinja Mici sta mu skrbno stregli do zadnjega, tako da je po trudatnem življenju, obdan od ljubeče skrbi domačih ter dobro pripravljen odšel v večnost.

Pred dobrimi 70 leti sta takratni radiški župnik in kasnejši stolni kanonik Janez Vidovic ter učitelj Matej Truppe spoznala, da v malem fantiču iz revne hiše tičijo bogati darovi. Učitelj Truppe ga je naučil orgljanja, župnik ga pa je kot 17-letnega mladeniča postavil za mežnarja pri naši farni cerkvi. To službo je zvesto in pridno opravljal od leta 1889 pa do leta 1922, torej preko 30 let.

Mežnarska služba pa je prinašala le skromne dohodke za vzdrževanje družine. Zato se je podjetni mož začel baviti s trgovino, kasneje pa je začel še gostilno in

Unjigov Petr se spet oglaš (Nadaljevanje in konec)

Aj kni štuo bol? Tiste je ži riesn, da mrmu v Pliberk hodt pu moku, pa zdaj dubimu novu cestu grsem z Nonče visi, pva nam boju pa vse grsem prpelali.

Tista gospodija ma je še anbart pugva-duva, pa odprva tiste durci, potanuva vun anu vejku kastrolu, pa ju postavuva pred ma, pa rjakva: »Jejte!«

Vi ne viete, koki dori edovi nudlni su bli! Jaz sm jih pč tk parnov, da ma je tisti, pavr koj tk gvaduv. Pva je pa še mine an gvaž mošta naliva, pa ži takega, da bi ga za bruštk piev. Movu dvare vole sm gratov, sm pa še barav tistega čvaveka: »Pva je taj po novem pr vas vse orngi in prav?«

»Ja, je reku,« ku bi lidi bili tk zadu-voln, ku su bili časi, bi nam ničesar ne manjkovo. Pa tiste, vjate, nikol kne bo. K'k su bili lidi časi zaduvalni! Prinu su devali, zguoda vstajoli, a ud šentjožaplega pa du šmihelce knisu nicali uči. Ku je pa prišva sobota, pa ku je farant zazguo-nuvo, pa su pustili devu, pa sa na nedelu pripravili. Žienske su vse lopu ućadile, pa je bovu vse lopu in vesievu in nedievnu. Ku je sonce zahajavu, je bovu vse popravlenu. Požbrali su še rožnkrienc, pa puka-dili vsak anu fajfu. Če je bovu lopu, su še šli vunta na bližji hrib pa zapeli. Najpre tistu:

Prelepo zvoni pojejo, večernico zvoni nedeljo oznanjujejo Gospodove časti. Pa jaz kne znam cjavu, je zvu dovga Pa an štikle še znam: Lepo oprane mize so, umite tud klopi

pečal se je tudi z nakupovanjem lesa. S pridnostjo si je toliko prihranil, da je mogel kupiti malo kmetijo, pd. pri Mežnarju, kjer so pa poslopja zaradi zanemarjenja že razpadla. Vse je nanovo pozidal in uredil tudi sodobne gostilniške in trgovinske prostore, vendar je trgovino po koncu prve svetovne vojne opustil. Pokojnik pa je bil tudi kot gostilničar velik poštenjak, tako da je o njem sedanji ljubljanski kanonik dr. Janko Arnejc dejal, da je to najbolj pošten oštir, kar jih je v svojem dolgem življenju srečal. Dr. Arnejc je namreč pred prvo svetovno vojno bil župnik v Zrelcu in je rad hodil na Radiše na obisk k svojem sošolcu pok. župniku Kogelniku. Rađa sta posedala pri pok. Mežnarjevem očetu, ki ju je vselej pošteno in spoštljivo postregel.

ST. ŠTEFAN OB ZILJI

V začetku tega meseca so prečastiti g. župnik in konzistorialni svetnik Anton Pelnar obhajali svoj 90. rojstni dan. Tega jubileja se ni veselila samo domača fara. Številne čestitke in brzojavke so prihajale in izražale najboljše želje za njihovo bodočnost. Prišli so cerkveni ključarji in cerkveni pevci, da jim v veselje družbi čestitajo. Tudi občina je sklicala slavnostno sejo ter polnoštevilno in dostojno počastila svojega dolgoletnega dušnega pastirja. Saj so v več kot 60 letih krstili nad 1500 otrok, spremlili nad 1100 faranov k zadnjemu počitku in zavezali skoraj 400 parov v sveti zakon. Veselje in žalost, trpljenje in radost so delili vsa dolga leta z verniki. K temu izrednemu slavu su poslali tudi sveti oče sledeči telegram: »Sveti oče pošilja jo preč. g. A. Pelnarju k 90. rojstnemu dnevu kot poroštvo velike ljubezni in milosti Kristusove iz srca apostolski blagoslov!«

V preteklem letu je bilo v naši fari krščenih 28 otrok. K prvemu svetemu obhajilu je pristopilo 20 otrok, birmanih pa je bilo 35. Življenjsko zvezo je sklenilo 9 parov. V večnost je bilo odpoklicanih 100 oseb. V katoliško Cerkev je bila sprejeta ena oseba. Tako vidite, da živimo in se gibljemo, v zaupanju, ljubezni in veri pa naj bi rasli — Bog daj!

Darovi za tiskovni sklad

Borišek Franc, Castrop Rauxel 12.—; Mak Marija, Šmarjeta v Rožu 20.—; N. N. iz fare Kapla ob Dravi 50.—; Pörsch Ludovik, Šteben 20.—; Wastl Ana, Lovanke 20.—; preč. g. Nadrag Alojz, Škofiče 20.—; preč. g. Karicelj Andrej, St. Jakob 40.—; preč. g. Zergoi Florian, St. Jakob 50.—; Lesjak Ludovik, Rožek 20.—; Zankl Marija, Hermagor 20.—.

Vsem darovalcem prisrčna hvala. In Bog daj še mnogo posnemalcev!

vse je lepo pripravljeno za dan Gospodovi.

Zdaj su sa pa ogvasili susedovi, pva pa še tretki in četrti. Navadnu s meli še zmanuvanu, ke boju tisti večar prišli vsi vkup da su ano bol pa venč pesmi skupno zapeli.

»Vidš, lidi knisu prišli djalč pu svieti, zatuo je bou pa dvama tejku bol bvakr. Veselili su se na praznike, k'kr na sveti dan bol pa na Vejku nuoč. Vidiš, za šte deli je pa zdaj vejku bol žovostnu. Zdaj sa vsiem t'k čudnu mudi. Ni cajta zapjat, ni cajta držat nedele, če glih mašini vejku pumagaju pri deli. Zdaj ži riesn na mašine pvajemu. Dvaru bi bovu, da bi še zebirali tuj koj mašini za nas.«

»Ja, štk je,« je še rekuv tisti mož, pa pupiev vun s krieglna pa šov. Tk sa mi je zdevu, da mu je bovu neku tažku pr srcu.

Tista deklč pa mi je še prnjasva an tak mihn gvožej črešjovega šnopsa. »Da vas črovu kne bo bolevu,« je rjakva.

»Buoh vonej!« sm je rekuv, »da bi vas nikol roka ne buleva!« Ku sem prišuv vunta zgum, je glih sonce zahajavu. Tak lopu sa je videvu v Čirkovče, na Huncu pa v Nončo ves. Na Humcu pa je tak lopu zgounivu večernicu, da som kne viem, kda sem vzav kvabuk črez gvavu, pa požebrov, k'kr sa sliši.

Pa sm si misluv: Kak je lopu, če vam buoli gra, k pa nam časi. Če glih vam mašini vejku rihtaju, žbrate in zapete si pa koj tk lopu po storem, ku pa mi smu časi!

Pa srečno!

Vaš Petr

Pogoji za dober uspeh v vrtnarstvu

Eden prvih pogojev za dober uspeh v vrtnarstvu je gotovo **pravilno obdelovanje zemlje**. Kdor hoče uspešno vrtnariti, se mora najprej naučiti pripravljati pravo zemljo za vrt. Nežna in okusna zelenjava raste samo na dobri rodovitni zemlji, ki je globoko obdelana, rahla, topla in bogata črne prsti (humusa). Če zastaja v zemlji preveč vode, je zemlja hladna in neuporabna. Zemljo za vrt je treba stalno negovati. Važno je, da jo jeseni globoko prekopljesh. Zlasti težjo zemljo naj v grudah čez zimo predela mrz. Čez leto pa gredice vedno pravočasno okoplji. Ne okopavamo le zaradi plevela, ampak predvsem tudi zato, da vrhno plast zemlje prezračimo in da zadržujemo vlago. Ne gazi po mokrem, obdeluj zemljo, ko je dovolj usehla.

Za dober uspeh je važno vrtnarsko **orodje**. Preskrbi si močne lopate, grablje (lesene in železne), namesto motik pa ročne rahljače, s katerimi gre delo mnogo hitreje od rok in nas stane manj truda. Važno orodje sta vrtna škropilnica in vrtna vrhica.

Od vrtnice grede mnogo zahtevamo. Saj je to oni košček zemlje, na katerem, na razmeroma majhni površini, pridelamo več kot na njivi. Zato moramo tudi mi zemlji več dati — to je — **pravilno in dovolj gnojiti!** Hlevskega gnoja ni skoraj nikoli preveč. Uporabljalj vedno le star, zrel

gnoj! Uporabljalj apno, ki dela na težki zemlji prave čudeže. Vsako tretje ali četrto leto jeseni posipaj zdrobljeno živo apno. Apno je zemlji in rastlinam zdravilo.

Skrbno zatiraj plevel, varuj rastline bolezni in škodljivcev. Mnogim škodljivcem in boleznim se izogneš, če na vrtu pametno kolobariš. Sadeže na posameznih gredah je treba menjati v redu že zato, da hranilne snovi v zemlji bolj izkoristiš, da ne bo zemlja enostransko izčrpana.

Spomladi in jeseni zalivaj v dopoldanskih urah, poleti proti večeru; nikdar pa ne s premrzlo vodo! Zalij le, kadar je res treba, tedaj pa temeljito. Čim je zemlja usahla, jo po vsakem dežju ali zalivanju spet plitvo okoplji, da ni zaprta. Zrak naj ima vedno dostop v notranjost. S plitvim okopavanjem varuješ v zemlji vlago.

Razna dela na vrtu

Kolikor poljedelcu plug, toliko velja za vrt lopata, s katero prekopavamo zemljo na vrtu. — Zelenjavi prekopljemo redno jeseni nekako 30 cm globoko. Nепrekopani naj bi ostali le tisti vrtni deli, na katerih raste zimska zelenjava (špinata, motovilec, blitva, radič, kodravi ohrovt, zimska solata). Prekopano zemljišče pustimo neporavnano, da mrz pozimi zemljo zdrobi in zrahlja. Če je zemlja mokra, kopanje ni primerno, ker se preveč stlači. Vse, kar

smo jeseni prekopali, spomladi le z grabljami poravnamo ter obsejemo ali pa posadimo z že vzgojenimi rastlinami.

Pri kopanju uporabljajo ljudje v raznih krajih različno orodje, največ lopate; zelo praktične so vilaste lopate. — Da enakovredno globoko kopljemo, zajemamo samo toliko celine, kolikor je zgornji del lopate širok. Pri tem pa obračamo zemljo tako, da prihaja njena spodnja plast na površje. — Za vrtnino z globoko segajočimi koreninami in tam, kjer smo gojili že več let zelenjavo, je zelo koristno, da zemljo globoko prerahljamo.

Ko prekopavamo, sproti skrbno odstranjujemo plevel, zlasti onega, ki se razmnožuje s koreninami.

Okopavanje je važno, ker z njim poleg tega, da uničujemo plevel, tudi rahljamo zemljo. oziroma njeno skorjo, ki je nastala po dežju. Pod skorjo pa se nahajajo bakterije, ki rabijo za življenje poleg hrane tudi zrak.

Pogosto rahljanje je potrebno tudi zaradi zatiranja plevela. Za okopavanje imamo motike različnih modelov, s katerimi okopavamo in pri tem mnogo plevela le presadimo, kjer nato še bolj raste. Boljše kot navadne motike so vlačljive motike. Za uspešno delo s temi motikami (rahljači) mora biti sejano vse v vrste.

Razen okopavanja je potrebno nekaterim rastlinam **osipanje**. S tem utrdimo rastlinam držo, da ob vetru ne popadajo, ter pospešimo obenem tvorbo korenin. Osipamo predvsem kapusnice, plodnice, stročnice. — Osipamo, ko so rastline nekoliko odrasle ter se je zemlja osušila. Bolje je osipati v presledkih kot vse naenkrat.

Pikirati se pravi, mlade rastlinice presajati z namenom, da se bolj utrdijo, ko dobe večji prostor; zlasti paradižnike je treba večkrat pikirati.

Pinciramo pa kumare z namenom, da bolj rode. Srednji vrh odščipnemo, ker stranski bolj rode. Pinciramo tudi paradižnik, ko odščipavamo vse zalisnike.

Pomni: Zelo je napak, saditi pregloboko rastline, ki smejo le s koreninami v zemljo! — Spomladi moraš pohiteti s prvimi setvami korenčka, peteršilja in graha. — Občutljive sadike moraš proti hudemu soncu zasenčiti, da ne ovenejo.

Zdravilna rastlina:

PRESLICA

Jako znana zdravilna rastlina, katere pomen hočemo danes opisati, je preslica ali kvošč, nemško: Ackerschachtelhalm ali: Zinnkraut, latinski: Equisetum arvense.

V marcu ali aprilu se prikaže iz zemlje gladko steblo preslice, ki ima na sklepih ali kolencih rjave, nazobčane nožnice, na vrhu pa valjasti plodni klas. V maju ali juniju pa že ni več videti teh rjavih stebel, pač pa stopijo na njihovo mesto že zelena stebila z vejami, stoječimi v vretencu okoli stebila. To je potem prava zdravilna preslica!

Preslico uporabljamo zelo uspešno pri obolenjih sečnih organov, kakor so mehur in sečni vodi. Ravnotako je preslica neizogibno sredstvo pri vseh mogočih krvavitvah, posebno pljuč in želodca, črevesa in maternice. Pri vseh vrstah vodenice je ta rastlina velikega zdravilnega pomena.

Pridnost zasluži plačilo

Kmetijski minister, dipl. inž. Hartmann je v svojem predavanju pred člani Avstrijsko-ameriške družbe povedal, da je avstrijsko kmetijstvo dvignilo svojo storilnost napram letu 1937 za 51 odstotkov ter na ta način prekosilo povečanje produktivnosti v industriji v povojnih letih. Tudi donosnost zemljišč so v primerjavi s predvojnimi leti povečali za 34 odstotkov in skoraj prekosili produktivnost v USA. Avstrijsko kmetijstvo pa ne more doseči višine ameriške delovne storilnosti, ker velik odstotek gorskih kmetij postavlja mehanizacijo gotove meje.

Spremembe življenjskih razmer in oblik vse jasneje izpričujejo odvisnost nadaljnje razvoja naših kmečkih obratov od tega, kako se kmečki stan in še prav posebno mlada generacija obnese v svojem poklicu.

Dolžnost vsega prebivalstva pa je, da po-

Škropljenje sadnega drevja

S škropljenjem uničimo na sadnem drevju številne škodljivce, ki uničujejo listje, cvetje in sad. — Pred škropljenjem pa mora biti drevje primerno obrezano, da niso veje pregosto skupaj. S strguljo postrgamo odmrlo drevesno skorjo in mah. V tako pripravljenem sadovnjaku bomo porabili manj škropiva. Preredčena krošnja (drevesna krona) bo dajala več in boljše sadeže. V gostem vrhu pa imajo zavetišče sadni škodljivci, ki jim s škropivom ne pridemo do živga. — Proti sadnim škodljivcem imamo: zimsko in poletno škropljenje.

Z zimskim škropljenjem uničimo zajedalce, ki prezimujejo na drevju, to so: jajčeca listnih in krvavih ušic, listne bolšice in stenice; zimskega pedica ali zmrzlikarja, listnega zavijača in kaparja ter branimo cvetno brstje pred cvetožerjem. Omejimo tudi nekatere glivične bolezni, če očistimo še ostanke mahu in lišajev. Pospešujemo rast drevja, zdravje listja in sadja. Ker poškropljeno drevje spomladi počasi odganja in zato bolj pozno cvete, tudi toliko ne pozebe.

Glavno sredstvo za zimsko škropljenje so: drevesni karbolineji in žveplenoapnena brozga.

Drevesni karbolineji se dajo z vodo dobro mešati, pri čemer dobimo sivobelo, mleku podobno tekočino. Pri škropljenju pronica ta v špranje in razpoke ter zato bolj v živo uniči sadne škodljivce. Poleg omenjenih dobrih strani pa ima to slabo, da pri poznem škropljenju osmudi že precej odgnano popje.

Priprava škropiva je zelo enostavna. V primerno veliko kad nalijemo mehko vodo: dežnico, kapnico itd. V to, med neprestanim mešanjem, vlivamo v tankih curkih drevesni karbolinej. Na 100 litrov vode 8 litrov karbolineja, kakor je v navodilu napisano. Med škropljenjem večkrat premešamo.

Zimsko škropljenje opravimo že lahko v jeseni ali pa šele v zgodnji pomladi. **Najbolj občutljivi pa so sadni škodljivci v februarju ali v marcu, preden brsti nabreknejo.** — Drevje moramo pri zimskem škropljenju obrizgati od vrha do tal. Najboljši učinek je ob vlažnem vremenu ali jutranjih urah, ko je skorja še vlažna. Škropivo mora biti kot megla razpršeno. Delavci naj imajo zavarovane oči z očali, pa tudi obraz s krinko, ker škropivo razjeda kožo.

Vzroki mladostnega zločinstva

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Družba pa, ko ga enkrat spozna, se ga izogiblje, postaja osamljen, kar težko preboleva in si s silo utira pot za dosego svojih ciljev. Sadistično gre preko trpljenja drugih v svojo korist. Ako pa edinec uvidi, da je v svojem okolju odigral, se poda na drugo delovno področje, kjer je še nepoznan; skuša spremeniti svoje čudi, edinca v sebi pa ne more zatreti.

Edinec v svojem samoljublju v zakonu ni zmožen ljubezni, hoče pa biti ljubljen. Mrzel je do svojega zakonskega sotovariša in do svojih otrok. Žrtev ni zmožen, zahteva pa žrtve. Oblasten je do zakonca, zahteven, nikoli ni dosti postrežen, zahteva suženjsko ponižnost od vseh. Sozakonec in otroci ne čutijo ljubezni in je tudi ne morejo vračati. Samo ljubezen ustvarja ljubezen. Edinec pa smatra zakon kot sredstvo izkoriščanja in ko ne vidi več koristi, tudi nima več smisla za zakon in se navadno loči. Verjetno je največ zakonskih ločitev med edinci.

Otroci številnih družin so pač privzgojeni, da nehote upoštevajo avtoriteto staršev, so navajeni na družabno sožitje, poznajo pravičnost, spoštujejo življenjsko zakonitost.

V sistemu edincev je iskati vzrok o velikem naraščanju mladostne kriminalitete. Vrhovni sodnik za mladinsko kriminaliteto v Združenih državah Severne Amerike je šel celo v južno Italijo, kjer je najmanj mladinskih zločinov in je videl, da so tam zelo številne družine. Prišel pa je do napačnega zaključka, da tam samo očetova avtoriteta v družini preprečuje, da južna Italija skoraj ne pozna mladinskih prestopkov. Iz izkustev pa dobro vemo, da očetova avtoriteta ni vedno vsemogočna, mora se dopolnjevati z materino dobroto in često mora materina avtoriteta reševati obstoj družine tudi v južni Italiji. Ameriškemu vrhovnemu sodniku ne bi trebalo potovati tako daleč, pogledal bi doma v Ameriki številne družine Indijancev in tudi mnogih belokožnih Amerikancev samih in bi se prepričal, da mladostni zločini izvirajo predvsem iz družin edincev. Čudno se mi zdi, da sodišča ne vodijo tozadevne statistike.

Vsaka družina z edincem, ki ne more več dobiti otrok, bi morala za lažjo vzgojo svojega edinca najmanj posvojiti vsaj še enega otroka, še bolje pa dva. Seveda je pogoj, da edinec v ničemer nima prednosti pred posvojenci.

Tudi dva otroka v družini še ne odgovarjata povsem ljudsko-vzgojnim zahtevam, posebno še, če sta različnega spola, ker je pač vsak poedinec po svojem spolu edinec. Vendar drugi otrok znatno omili kvarne

posledice vzgoje samega edinca. Prisodil bi mu neko srednjo otroško doklado.

Tretji otrok šele odgovarja povsem družbenim vzgojnim zahtevam. V družini omogoča samovzgojo otrok, vzgojno pozitivno vpliva na družbo, ustvarja znosljive, dobre družabne odnose, doprinese k dvigu družbe, ustvarja zadovoljstvo.

Vsako pravilo pa ima tudi izjeme.

Sicer pa moramo biti z edinci obzirni, ker oni sami niso krivi svojega značaja, niti ne bi dolžili njihovih staršev, saj so gotovo želeli svojemu otroku samo dobro.

Sistem edincev ne bo moč povsem odpraviti. Zato pa je dolžnost staršev, ki imajo enega otroka, da posvetijo njegovi vzgoji čim večjo skrb, posebej upoštevajoč njegovo stanje, v katerega je zašel brez svoje krivde. Tudi šola mora storiti svoje. Posebne nevarnosti se pojavljajo v dobi zorenja, v tako znani puberteti. Samo stalna zaposlitev odvrta mladostne, da lažje brzda svoje strasti in poželjenja. Skrbeti pa bi morali tudi za primerno mladinsko literaturo in gojitev športa. Karl May ni ravno primerno čtivo za pubertetnike, ker preveč razgibava pustolovske strasti. Predvsem pa bi morali voditi strogi nadzor nad filmskimi predstavami. Kavbojski gangsterski filmi so vse prej kot vzgojni.

Sistem edincev se je tudi v Avstriji precej razpasel, posebno na Koroškem. Mehanizacija in motorizacija zožujeta sredstva družinskega življenja. Na motor se moreta vnesti samo zakonca, za otroke že ni več prostora.

Prvi otrok res zagleda svet v nekakem radovednem, ljubezensko-želnem pričakovanju staršev. Ko pa se starši seznanijo z redniškimi težavami, pa zakonca radi lagodnega življenja ostaneta pri edincu. Tako se pogosto zgodi, da se mladi zakonci pri izbiri ali naj »kupijo« otroka ali pa avto, odločijo za avto, ker jim ta prinaša razne materialne ugodnosti, kot potovanja in izlete. Toda materializem ali želja po lagodnem življenju izpodjedata pri korenini življenjsko moč in bodočnost ljudstva.

Nekdanja družinska domačnost in družabnost in nesebična ljubezen, ki je odlikovala naše očete in dede, pa prehaja v pozabo, v škodo nam samim in našim potomcem, katerih število usiha. A kljub vsemu pehanju za snovnimi užitki danes — ob tolikih ugodnostih, ki nam jih nudi tehnični napredek — nismo srečnejši. Znamenje, da smo na krivi poti. Treba je, da se vrnemo k virom krščanske resnice in takrat bo ob vedrem, zvokem smeju polne otroške izbe tudi v naših družinah več veselja, več sreče.

„Ali že veste?

Najbolje kupite pri

LODRON-u

Zato si nabavite zavese, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

Dokazi naše kulture

Tiskana beseda je postala danes pravi življenjski spremljevalec človeka. Saj po tem sodijo kulturnost človeka in celega naroda, v kolikor je načitan; to se pravi kakšno mesto zavzema tiskana beseda pri posamezniku oziroma pri celem narodu. Čim več knjig je pri katerem narodu razprodanih in čim bogatejša knjižnica ima kakšen narod, tem lažje se ponaša s svojo kulturo. Kot mejnik kulturnosti naroda se splošno smatra pismenost; zato govorimo o narodih, pri katerih je še velika nepismenost, da spadajo med nekulturne narode.

Znano je dejstvo, da spadamo Slovenci med najkulturnejše narode na svetu in da pride na enega člana našega naroda sorazmerno največ tiskane besede. To se pravi, da poleg Ircev Slovenci največ berejo; Irci so namreč na tem področju na istem mestu. In res, že na tem zapostavljenem koščku slovenske zemlje — na Koroškem, kjer nismo deležni prav nobene podpore s strani deželne ali državne oblasti, vidimo, da se s sodeželani drugega kulturnega kroga moremo častno kosati, še več, jih zdaleka prekašamo. Samo pogledimo naše kulturne ustanove, ki se morajo boriti na zunaj z oblastmi za svoj obstoj in na znotraj z denarnimi težavami, in vendar v polni meri vršijo svoje poslanstvo. Pri tem se najbolj odlikuje naša knjiga in naše časopisje. Že skozi sto let vrši to visoko kulturno nalogo naša Mohorjeva družba, ki bi lahko bila v ponos vsakemu velikemu narodu. Škof Slomšek je pač predobro vedel, da je dobra knjiga za kulturno in versko izobrazbo odlične važnosti. Prav po zaslugi te knjižne založbe je skoro vsaka slovenska hiša dobila pravo zalogo dobrih knjig, ki so naše ljudi izobraževale in tako pripeljele do tako visoke verske in kulturne izobrazbe.

Podobno kulturno poslanstvo ima tudi časopisje, to so verski ali kulturni listi. Ti prihajajo tedensko ali mesečno v naše družine. Poleg knjig vršijo veliko kulturno poslanstvo med našim ljudstvom. S tem, da ga obveščajo o tekočem verskem, političnem in kulturnem življenju v svetu in doma, ga izobrazujejo, oblikujejo in utrjujejo v tradicionalnih načelih našega ljudstva. »Bog in rodna zemlja« sta bili svetinji naših rodov v stoletja nazaj in ti dve svetinji, ki sta danes še prav posebno ogroženi na tem koščku slovenske zemlje, tudi še danes hoče tiskana slovenska beseda čuvati kot svoje najdragocenejše. Čeprav pravijo, da Slovencev na Koroškem ni več (le manjši ostanki se še baje najdejo v gorskih vaseh Karavank, tako lažejo svetul), je vendar neizpodbitna resnica, da se še tiskajo v Celovcu slovenski listi z več tisoč izvodov. »Nedelja«, »Otrok božji«, »Vera in doma« ter »Naš tednik - Kronika« stalno obiskujejo slovenske družine na Koroškem.

To so neizpodbitni dokazi naše kulture, so nam v ponos, nasprotnikom pa poziv k ponižnosti.

Kaj pa film?

Zgodba redovnice (Geschichte einer Nonne)

Pred meseci so začeli v Avstriji vrteti film »Zgodba redovnice«. Posebno na Koroškem bo ta film prava senzacija; saj smo pred meseci doživljali slučaj Korpičeve, ki je silno povečal pozornost javnosti za samostansko življenje. Prav ta problem obravnava imenovani film, ki je bil izdelan lanske leto in ga je kritika ocenila za najboljši film celega leta. Tudi katoliška filmska komisija ga priporoča, vendar se je oglasilo tudi že precej kritikov, ki film ne priporočajo.

Dogajanje, katero film prikazuje, se odigrava deloma v Belgiji, deloma v misijonih v Belgijskem Kongu. Hči uglednega zdravnika iz Brüssla vstopi kot sestra Lukas v samostan, da bi postala misijonska sestra v belg. Kongu. Že v času noviciata (preizkusne dobe) ji je delala težave zaobljuba pokorščine, katero mora položiti sleherna redovnica skupno z zaobljubo čistosti in uboštva. Ko je pa prišla v Kongo, je bila zelo razočarana, ker je niso poslali v bolnišnico za črnce, marveč je postala sestra-pomočnica pri operacijah za belokožce. Tudi šef - zdravnik, popolen brezbožnež, ji je večkrat dal razumeti, da dvomi o njenem redovniškem poklicu. Vsa razočarana nad svojim poslanstvom v misijonih se je vrnila po nekaj letih v domovino, kjer je še jasneje spoznala, da ji postaja redovno življenje neznosno prav radi zaobljube popolne pokorščine. Po

Gladujoče množice

Saj kar verjeti ne moremo, ko živimo v blagostanju evropskega življenja, da po statistikah skoro dve tretjini človeštva trpi lakoto in da skoro polovica vseh smrti na svetu povzroči lakota. In ker je svet postal tako majhen in so celo najbolj zaostali predeli zemeljske oble postali pozorišče političnega dogajanja prvega reda, je zato tudi problem gladujočih ljudstev Azije in Afrike, ki s tolikšno naglico stopajo na politično pozornico, postal nad vse važen za vse človeštvo in skupna zadeva bogatih in revnih narodov.

Moremo reči, da je problem gladujočih postal osnovno socialno vprašanje sedanje človeške družbe. Narodi barvane kože so do tega stoletja živeli v svojem svetu in so bili v odnosu z »višje« stojičjo kulturno Evropo le v razmahu brezpravnih kolonialnih izkoriščancev do mogočnih imperalistov. Z obema svetovnima vojnama pa se je to razmerje z vso naglico bistveno spremenilo. Barvani narodi stopajo v isto raven z nekdanjimi gospodovalci, čeprav je v teh deželah še silna gospodarska zaostalost, katere posledica je grozeča lakota. Ti narodi so sicer že skozi stoletja živeli v največji revščini, toda bili so zapostavljeni in njih samozavest še ni bila prebujena, zato ni prav nič ogrožala ravnovesja socialno-gospodarskega reda v svetu.

Samozavest barvanih narodov se v zadnjem desetletju bliskovito prebujala. Posledica tega so nove svobodne države v Aziji in Afriki. Stare, kolonialne sile so se morale umakniti in osvobodjeni narodi so

Malo lepega vedenja:

Kadar sem v družbi

Da je življenje nekaterim postalo tako neznosno, je mnogokrat krivo, ker ljudje ne poznajo osnovnih pojmov družabnega občejanja. Da, eno najvažnejših življenjskih vprašanj je prav gotovo spretnost, kako doseči in vzdrževati z ljudmi naše okolice dobre odnose. Že slavni Shakespeare je napisal naslednje važno pravilo: »V družbi se razgovarjaj zabavno in veselo, ne da bi kvantal; bodi duhovit, a ne vsiljiv; naraven in odkrit, nikdar pa nespodoben; moder, a ne dolgočasen in domišljav; govori vedno resnico, če hočeš, da te bodo ljudje upoštevali.«

Kako pa je največkrat v družbi? Pri kozarčku dobrega vina postanejo ljudje navadno zgovorni, duhoviti, čenčavi, dolgovezni, pa tudi prepirljivi in razboriti. Naj-

težkih notranjih bojih se odloči, da prosi za odvezo od svetih zaobljub in končno izstopi iz samostana.

Ta filmska zgodba je napisana po avtobiografskem romanu Katarine Hulme in prikazuje redovniško življenje z vso spoštljivostjo. V filmu je prikazano življenje redovnic v vsej strogosti in odpovedi. Posebno odpoved lastni volji — radi zaobljube pokorščine — prikazana v vsej trdnosti, katere posebno svetni človek ne more prav doumeti in jo more zato označiti za kruto in nečloveško. Slučaj imenovane redovnice v filmu je prikazan zelo osebno in more pri gledalcih lahko zbuditi neugodno razpoloženje do ustanove redovništva vobče in ustvariti napačno sliko o redovniškem življenju, kot da je to družba samih mračnjakov, katerih obraz ne pozna več nasmeha, katerih srce ne občuti nobenega veselja in katerih usoda je težko delo in dolge molitve.

Film prikazuje plemenito žrtev in nesebičen idealizem mlade redovnice, ki pa v svoji notranjosti ni našla pravega zadoščenja in miru, kar je zadeva osebnega nastrojenja sestre Lukas. Toda splošen vtis filma je posebno današnjemu materialističnemu mišljenju nasproten, ker mu je vsaka žrtev neumnost; zato more film vplivati neugodno na že itak sovražno zadržanje sveta do redovništva in tudi škoditi delu za pomnožitev redovniških poklicev.

postali predmet tekmovanja med današnjima tekmečema: Rusijo in Ameriko. Oba se prikazujeta tem zaostalim narodom kot skrbna strica, ki sta jim pripravljena pomagati do človeka dostojnega življenja. V resnici gre pri tem za odločilno tekmo, ki bo za prihodnje dobe določala, kam se bodo obrnili ti novi narodi: ali po zapadni ideologiji v svobodno demokracijo, ali pa po marksizmu v komunistično diktaturo.

Ne le Amerika, marveč ves svobodni svet nosi odgovornost za bodočnost ne le današnjih zaostalih in gladujočih narodov, marveč za bodočnost celega sveta — kdo bo s kruhom te lačne pridobil; saj so ti narodi tako življenja polni in številčno močni, da bodo v doglednem času prav oni odločali o usodi sveta.

Gladujočim, katerih število gre samo med doraščajočo mladino do 600 milijonov (dve tretjini vseh otrok na svetu), je treba pomagati; to je v življenjskem interesu dobro stoječih narodov. Toda kako?

Da bi sleherni človek na svetu bil prekrbljen z 2200 kalorij — kolikor znaša normalna prehrana človeka — bi letno potrebovali 20 milijard dolarjev. Toda kje dobiti to ogromno vsoto, ko resnično uporabi danes vse človeštvo za svojo prehrano le kakih 8 milijard dolarjev.

Dve sta poti, ki morata vzajemno voditi do rešitve: nesebična dohodnost in pravična ureditev gospodarskih in socialnih ustanov.

več nesoglasij pride v družbi prav radi tega, ker zastopa vsak svoje mnenje, vsak hoče več vedeti kot drugi, biti bolj duhovit in dovtipen kot vsi ostali.

Tak je bil tudi naš Pepi. Zadnjič je namreč njegov znanec pripovedoval v družbi, kako je prišlo v mestu do neke avtomobilske nesreče. Vsi so ga pozorno poslušali, le Pepi je nevoljno pogledoval na uro, lomil zobotrebe, čečkal po časopisu, ki ga je imel na mizi, in malomarno mahal z rokami. Ko je znanec končal s pripovedovanjem, mu je Pepi rekel: »Vse, kar si povedal, ne drži. Meni so oni, ki so videli nesrečo, povedali popolnoma drugače.«

Znanca je seveda ta Pepijeva brezobzirnost močno prizadela. Vstal je, se poslovil od družbe in odšel. Za njim so seveda odhajali tudi drugi in Pepi je ostal sam pri mizi v zavesti, da si je pridobil novega sovražnika.

Na različne načine je mogoče opozoriti človeka, da se moti: s kretnjo, pogledom, posebnostjo pa s preprosto besedo. Toda opozorjeni navadno ne bo takoj postal tvojega mnenja. Nasprotno, domišljal si bo, da si hotel raniti njegov ponos in njegovo razumnost; zato ti bo skušal vrniti milo za drago. Nikar ne začenjaj v družbi kakor ta nesrečni Pepi: »To ne drži« ali »Vi se motite« in podobno. Saj je tako govorjenje isto, kot bi rekel: »Vi nič ne veste« ali »Jaz sem bolj razumen od vas.« S tem si le vžgal duha nasprotovanja in željo po prerekanju pri bližnjem.

Spremeniti mnenje drugih je že samo po sebi težka stvar. Zakaj bi torej zadevo napravljal še težavnejšo s tem, da bližnjega ponižuješ? Če mu hočeš kaj dokazati, stori to spretno in skromno, po pravilu modrega Sokrata: »Le eno stvar vem: to namreč, da nič ne vem; drugi pa še tega ne vedo, da nič ne vedo.« Zato se s svojim znanjem nikdar ne ponašaj v družbi in čim manj govori o sebi in svojih zadevah!

Tudi kritiziraj ne preveč! Če pa moraš koga pred drugimi grajati, se premaguj in izbiraj najmilejši in najdostojnejši način. Ena najgrših napak ljudi je, da kritizirajo vse po vrsti, vsakega človeka in vsako njegovo delo ter mu ničesar dobrega ne priznajo. Če hočeš torej, da bodo drugi delili s teboj tvoje lastno mnenje, ne reci nobenemu, da nima prav.

Moje moči . . .

Postati močan, nepremagljiv ter odporen proti oviram, ki zavirajo mladeniški polet do mladostnih ciljev, to je nagloblja želja mladega človeka današnje dobe. Telesne kulture niso od starih grških časov gojili v toliki meri kot danes. Saj imamo že visoke šole za telesno vzgojo in med prireditvami so najbolj obiskane prav športne prireditve. Starejši ljudje kar tožijo nad mladino češ, saj ni za nobeno resno delo več in ji gre samo še šport po glavi.

Koliko žrtev, naporov in odpovedi mora doprinesiti športnik, če hoče doseči uspehe! Sam idealizem ga mora dvigati in neugnana vztrajnost mu more obetati uspehe. Zato si mora postaviti za cilj in se vztrajno usposablja v spretnosti, ki mora biti vedno usmerjena v čimprejšnjo dosego postavljenega cilja. Vsako omahovanje mu je največji sovražnik, ki mu more v najkrajšem času uničiti vse dotedanje napore in uspehe. Saj tudi pri športu velja znano pravilo: »Ako kdo ne napreduje, gotovo nazaduje.«

Mlad sem in bi rad mnogo dosegel s svojimi močmi. Zato bi skoraj mogel reči s svetim Pavlom, da devljem svoje telo v sužnost in se marsičemu odpovem. Posebno še, ker mi ne gre samo za to, da bi s svojimi telesnimi silami dosegel kake rekorde, marveč predvsem za to, da bi svoje telesne potrebe čisto ukrotil in jih podvrgel svojemu duhu. Le tako vem, da bom potem zmožen vztrajno dosegati cilje, katere sem si sam postavil in katere mi nalaga moje krščansko prepričanje. Zares veliko je polje mojega delokroga in visoko je poslanstvo moje mladosti med mladimi tovariši; zato bi rad svoje moči usposobil, da bi zmožel v dovršeni meri apostolat mojega krščanstva.

Toda kako je v resnici? Težko mi je, a priznati moram, da še zdaleka ne zmorem toliko, kakor bi rad. Res sem včasih silno navdušen, pa to traja le malo časa. Ogenj v meni ugasne in zopet sem povprečen človek. Kaj rad pozabim, da sem klican na apostolsko delo zopetnega pokristjanjenja vasi in družin, delavnic in podjetij. Če bi hotel res v tem kaj storiti, bi moral biti fant na mestu. Žal pa sem tak kot drugi, kot eden iz množice. Morda mi manjka le vztrajnosti, kajti včasih le za las manjka, da bi se izneveril, podlegel skušnjavi, zapustil svoja načela ali pa se vdal človeškim ozirom, ki me silijo in mičejo, da bi se jim uklonil.

In vendar moram nekaj premoči, biti moram odločen, pogumen; osebnost moram biti! Telesnega poguma mi sicer ne manjka, truda se ne bojim, pri delu vztrajam, v težavah ne popuščam. Nravno-duhovno pa sem šibak. Mišice so krepke, volja je slaba. Toda moram se naučiti hoteti, če hočem kaj premoči. Postaviti si moram jasen cilj mojega hotenja in nikdar od njega odstopiti! — Neki mlad študent je imel na svoji pisalni mizi zapisano: »Hoteti hočem!« In res, čeprav revnih staršev, je dosegel najvišje državne službe!

Koliko stane moderno orožje? Ameriška vojska poroča, da so se cene orožja v primeri z zadnjo svetovno vojno zelo dvignile. Strokovnjaki pravijo, da je topovska granata med drugo svetovno vojno stala 2.5 tisoč šilingov. Radijsko usmerjeni izstrelki, naslednik topovske granate, pa stane danes 1,5 milijona šil. Podmornica je stala med drugo svetovno vojno 130 milijonov šil. Današnja podmornica stane nad 200 milijonov šilingov; cena atomske podmornice pa stane vsaj eno milijardo šilingov. Lovsko letalo, ki je stalo med zadnjo vojno nekaj nad 65 milijonov francoskih frankov, stane danes okrog 30 milijonov . . .

Kakšno blagostanje bi lahko zavladalo na svetu, če bi ne bilo tega nespametnega oboroževanja . . .!

IZNAJDLJIVI KROŠNJAR

Dunajski krošnjar, ki dobro prodaja, je v dobri volji razodel svojo skrivnost. Ko pozvoni pri vratih in gospodinja odpre, začne takole: »Poljubljam roko, milostljiva! Lahko vam pokažem predmet, za katerega pravijo vsi v hiši, da bo za vas predrag!«

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

OB BELI CESTI

Hočem opisati zanimivo dogodivščino v sosednji bajti onkraj potoka ob cesti. Ta cesta je peljala dalje skozi tri vasice čez klanec, ki ni bil prehud, vendar je dal zaspincu, ki je smrčal, oznako: »Čez Bleke žefu vozi«.

Cesta je peljala dalje v kraje ob Meži, med gorovje, skale, samotne soteske in kraje strojev ter kraje, obljudene z rudniškimi delavci. V zgodnji mladosti sem že prehodila tiste kraje. Z očetom in stricem iz mesta. Ker sem bila šibka, me je neki »furman« povabil na svoj voz in mi izročil vajeti. Velik »parizar« je bil to in vlekel ga je par lepih konj. Oče, stric in »furman« so jo mahali peš poleg voza. Srečal nas je neki potnik in mi zaklical: »Hi furman«. Ko smo prišli na cilj, smo bili od zancev imenitno pogoščeni; že radi strica iz mesta. Tam sem videla tudi prvič električno luč. Vse je bilo neznansko imenitno.

Nazaj sva jo ubrala z očetom sama. Obiskovala sva medpotoma znanca in se zakasnila, da naju je skozi domačo vas že zajela gosta tema. Oče mi je grede pripovedoval marsikaj lepega in zanimivega, da bi me budil iz dremavice, kajti tri do štiri ure dolga pot me je močno utrudila. Večkrat mi je noga zadela ob kamen, ob hosto, v obcestni obrobek, nakar sem se vzdramila iz dremavice. Spremljali so naju pa tudi strahovi v grmih, vrišč nočne-ga ptiča in skovikanje sove.

Zopet in zopet me je zajela dremavica. Kakor v polsnu se zagugam na nečem ogromnem, mehkim, strahotnem — bila je velika žaba — krota. V hipni grozi sem zakričala, da se je celo oče zdrzil (Bog ve, kako je bilo žabi v tem hipu) — a jaz sem se zbudila. Ko sva prišla z očetom domov, bila je noč, naju je izdatna večerja pokrepčala in mama je pripravila zrahljano slamnico v postelji.

Lepi so spomini na tisto pot, a strahotni ob pripovedovanju dogodivščin, ki so se nabrale v krajih ob tej poti. Znanci in neznanzi so pripovedovali, da je tam in tam, nedaleč od te poti (bele ceste) oropal nekdo zalo dekle in jo vrgel v domači ribnik. Druga povest: Bog ve kdo je ubil starega bradača in ga izropal. Dalje: Pismo-inošo, ki je raznašal denar za delavce, je neki nepridiprav ubil v gozdu in odnesel denar — pa so ga kmalu nato dobili in vtaknili v varno »kiho«. V strgani bajti ob cesti je v veliki bedi poginil slaboumen možakar. Našli so ga čez mesece, razjedena od podgan in lisic. In še več takih zgodb se vleče vzdolž bele ceste, o zloglasnem Lukancu in v zadnjih časih so ljudje naleteli tudi na grobove žrtev bratomornih dejanj.

Opisujem to dolgo cesto in dogodke ob

njej z namenom, da vam predstavim moža, ki ga nihče ni poznal. Prišel pa je po tej cesti iz južne strani in obležal na skednju lesene bajte ob cesti. Zbolel je na poti in ni mogel nadaljevati svoje rajše. Soseba — bila je to bajtarica Urša — mu je po vseh možnostih in zmožnostih stregla in to precej časa. Ko pa mož le ni hotel ozdraveti, je poklicala zdravnika. Seveda je to bolniku povedala. Kmalu se pripelje zdravnik s parom belcev in kočijo. Urša ga zagleda pri sosedovem »pungratu«. Hitro stopi na skedenj, da obvesti bolnika, pa široko zazija. Iz prsi se ji izvije grozljiv vzklik v začudenju — bolnika nikjer — popihal jo je — nihče ni vedel kam.

Preplašena in osramočena Urša je pri-

Zbudim se zaradi ropotanja posode. Mati in babica sta zaposleni pri ognjišču. V peči žarijo polena. Zdeham, obrnem se na drugo stran — rad bi še spal. Babica me nežno pogleda: »Vstani, lenuh! Danes je praznik, tvoj god.«

Stresem se od veselja. Vsako leto dobim ta dan darila. Kaj so neki to pot pripravili za me? Vržem na stran težki plašč starega očeta, s katerim sem bil odet, letim k umivalniku. Ledeno-mrzli pod me že v stopala. Mati mi poda nove, pisane progaste hlače in modro, po barvi dišečo srajco iz katuna.

»Obleci se, Matvejko, in početi si lasé!« Skrbno si česem pred ogledalom uporne lase in mislim na to, kaj mi bo pač prinesel nenavadno začeti dan.

Babica in mati sta dokončali s kuho in oblečeta praznična oblačila. Ded izvleče zelo staro vojaško uniformo, s katero se ponša o Božiču in Veliki noči, in čisti s kreda od zelenega volka prevlečene gumbe. Stari ima prazničen, strog obraz in babica se dobrovoljno smehlja.

Kmalu sedimo pri kosilu. Mati mi podari volnene zapestnike, spletene po lepem vzorcu, babica iz močne niti spleteno lovsko torbo. Ded mežika, zavedajoč se krivde. »Ah, jaz nisem ničesar pripravil, Matjuha,« reče. Popolnoma sem pozabil na tvoj god. Odpusti mi, bratec!

Prejšnja leta mi je stari podaril skrbno izdelane piščalke iz lipovega lesa za klicanje živali ali pa sem dobil nagačene ptice in divje živali — bil je v tem velik mojster. Njegova darila so mi bila najljubša — zdaj sem bil zagrenjen, toda kaj storiti? Na praznik se človek ne sme jeziti.

Meseni kolač je pečen. K južini so povabljeni sorodniki in sosedje. Počasi jedo gostje in pijejo pivo. Vsak mi pove kaj prijaznega. Po jedi piska mati na glavniki »Kamerinski ples« (ruski ljudski ples, pri katerem eden izmed plesalcev posnema

tekla na cesto pred bajto, kjer je zdravnik s konji obstal, vila roke in vpila: »Časti vrjdní guspvd dohtar, djad je pa všov!«

Zdravnik je dvignil bič, nasršil brke in zakričal: »O du verdammte Urša du! Jetzt wirst du die Fahrt bezahlen!«

Urša pa prosi: »Časti vrj-dni guspvd dohtar, ich keine rajniš (goldinar) ich bajtarca, lopu prosm, kor kaj za ungvut!«

Več pa nisem čula. Morda sta se še kaj več pomenila. Med bajto in našim vrtom, kjer sem plela in prisluskovala — je žuborel potok in odnesel s svojimi valčki vzdih uboge, razočarane Urše in kletvice dohtarja, ki je koj obrnil svojo kočijo in od drdral nazaj v mesto.

Bolnik pa je pustil za seboj bolezen »špansko gripo«, ki se je nato razpasla po celi vasi.

M. H.

DARILO

pijanega kmeta). Težki, neokretni stric Nifont se suče lahkkih nog v izbi, da škrip-ljejo deske pod njegovimi nogami. Ded tudi začne rajati in vsi se staremu čudijo. Vrti take kroge, da bi ga mladenič komaj dohajal.

Slednjič se usede ded k meni in pripoveduje, da prebiva v temačni tajgi, kamor redko pride kak človek, ptič feniks — ne velik po rasti, tudi ni za jed, toda čudovite lepote. Lovci se zelo trudijo, da bi ga ujeli v zanko, toda nikomur se še ni posrečilo. Pred nosom jim vedno odleti proč.

»Čemu ga loviti, če ni za jesti?« vprašam jaz.

»Ah, vnuček, ne zbijaj neumnih šal o ptiču — feniksu«, pravi pomenljivo starrec. »Velika moč mu je dana in tudi čarovništvo. Kdor ga vjame, bo gospod nad gozdovi, jezери in močvirji. Ptice, zveri in ribe bodo hitele k temu človeku in se mu bodo poklonile: Stori z nami, kar hoče! In ta človek bo bogatejši kakor vsi carji in kralji zemlje.«

Bo že res, praznik mi je zasukal glavo.

»Jaz ga bom ujel, dedek!« Stari je strel glavo. »Ne bahaj se, bratec!«

Zvečer gredo gostje narazen. Tedaj mi prinese ded puško kalibra 20. Šele zdaj vemo, da jo je sinoči zamenjal v Ivanovkovem za lisičjo kožo in nam je to zamolčal, stari zvitez!

Puška je očitno imela že ducat gospodarjev in njeni lastniki niso postopali zelo obzirno ž njo. Na cevi so bile zalitne iz kositra (cina). Na kopitu je zijala praska, ki je bila zadelana s smrekovo smolo, a vendarle — prava puška! In to je že resnično darilo.

Objamem deda in mu poljubim bodeča lica. On mi požuga z zakriviljenim prstom. »Ah, ti ušivec, ti nepridiprav. Zapomni si: če boš slab lovec, ti darilo zopet vzamem proč.«

ko San Franciska v manj kot dveh dneh. Odpluti bi morala torej takoj.

V pečeh so močnejše naložili na ogenj. Zato bi lahko takoj krenili na pot. V vodi je bilo še 2000 sežnjev sonde. Kapitan, ki s spravljanjem sonde ni hotel izgubljati dragocenega časa, je sklenil vrv presekat.

— Na konec vrvi bomo pritrdili bojo, je rekel, in ta nam bo točno pokazala kraj, kamor je padel izstrelek.

— Sicer pa je naš položaj, je pripomnil poročnik Bronsfield, točno določen: smo na 27. stopnji in 7. minuti severne širine in 1. stopnji in 37. minuti zahodne dolžine.

— Dobro, gospod Bronsfield, je odgovoril kapitan, in če vam je prav, ukažite, naj presekajo vrv.

— Na morskó gladino so vrgli veliko bojo in jo okrepili z dvema tramoma. Konec vrvi so čvrsto pritrdili na bojo, ki so jo valovi sicer gibali, premakniti drugam pa je niso mogli.

Tedaj je inženir sporočil kapitanu, da ima zadosten pritisk in da lahko takoj od-rinejo. Kapitan se mu je za ugodno sporočilo zahvalil. Nato je odredil smer. Korveta se je zasukala proti severo-severovzhodu in s polno paro krenila proti zalivu San Franciska. Bila je tretja ura zjutraj. Prevoziti so morali 480 kilometrov. Za

Don Bosko —

sveinik veselja

Že kot otrok je zabaval svoje tovariše z jočih glumačev. Hodil je po napeti vrvi, uganjal vratolomnosti, skrival predmete, ki so mu jih zložili na mizo, in jih zopet izvlekel temu iz ust, drugemu iz žepa. — Pri tem pa je v kratkih obrisih ponovil pridigo, ki jo je v nedeljo dopoldne slišal v cerkvi, in molil z očaranim občinstvom, med katerim tudi odraslih ni manjkalo.

Ko je bil dijak v mestecu Chieri (Kjeri), je organiziral tovariše v svojevrstni zvezi — v družbi veselja.

Postal je duhovnik in začel zbirati zapuščeno mladino. Ni ji bil samo oče, postal ji je brat — v veselju. S svojimi fanti je bil žogo, podil se je z njimi po dvorišču — če je bilo treba, je pri tem podvihal talar — zbijal je šale: bila ga je sama dobra volja.

Poklicali so ga v Rim; imel je opravka pri sv. očetu. Med potjo v Vatikan opazi paglavce na cesti. Precej je pri njih; pogovori se z njimi in — poigra.

Iskrenosti ni štel svojim dečkom nikoli v zlo. Nasprotno. Prav pogumni, mi bi rekli »predrzní«, so mu bili najbolj všeč. Nekoč je čakal na vlak. V bližini postaje opazi gručo dečkov pri igri in se jim približa. Vsi se razbeže; ostane le en sam, — trinajstletni poveljnik.

»Kdo ste, da se vmešavate v našo igro?« rezko vpraša don Bosko.

»Tvoj prijatelj.«

»Kaj hočete od nas?«

»Rad bi se z vami poveselil.«

»Toda ne poznam vas.«

»Ponavljam, da sem tvoj prijatelj. A ti, kdo si, kaj delaš?«

»Ime mi je Miha Magone. Ukvarjam pa se s tem, da tratim čas.«

Deček je bil sirota brez očeta, a mati mu je bila služkinja, ki je po zgodnji mo-ževi smrti le s težavo vzdrževala kopico otrok.

Don Bosko je spoznal, da se v pogumnem dečku skriva zlato srce. Sprejel ga je brezplačno v svoj zavod.

Don Bosko je umrl leta 1888. v starosti 72 let. Apostol mladine je zapustil dve cve-toči ustanovi: Salezijansko družbo in Hčere Marije Pomočnice, ki nadaljujejo z njegovim vzgojnim delom. Ob zaključku izrednega svetega leta, na samo Veliko noč leta 1934., ga je papež Pij XI. prištel med svet-nike katoliške Cerkve.

Salezijanci imajo svoje zavode po celem svetu, najbolj so se razmahnil v Južni Ameriki.

Načela pa so: veselje v mejah dovoljenega; igre v času, ki je primeren; smeh na licu, ko resnost ni potrebna; zavest dolžnosti in sreča v sreči — pa vedno in povsod.

JULES VERNE:

118

Potovanje na Luna*)

ENAINDVAJSETO POGLAVJE

Poziv J. T. Mastonu

Na krovu Susquehanna je završalo. Častniki in mornarji so pozabili na strašno nevarnost, ki jim je še pred trenutkom pretila, na nevarnost, da bi jih bilo lahko zmečkalo in bi se bili potopili. Mislili so samo na katastrofo, ki je zaključila potovanje na luno. V najdrznejšem podjetju starih in novih časov so torej izgubili življenje pogumni pustolovci, ki so ga tvegali.

— Oni so se vrnili, je dejal mladi častniški pripravnik in vsi so ga takoj razumeli. Nikomur ni prišlo niti na misel, da tisti meteor ne bi bil izstrelek »Topniškega kluba«. Kar se tiče potnikov, ki so bili v njem, so bili mnenja o njihovi usodi različna.

— Umrli so, je dejal prvi.

— Živijo, je odgovarjal drugi. Voda je tukaj globoka in je padec ublažila.

— Toda zraka jim je zmanjkalo, je trdil nekdo med navzočimi, gotovo so se zadušili.

— Zgoreli so, je menil tretji. Ko je letel

skozi atmosfero, je bil njihov izstrelek samo še goreča gmota.

— Naj bo kakor koli, so vsi soglasno ugotovili, naj bodo živi ali mrtvi, izvleči jih moramo.

Kapitan je medtem sklical svoje častnike in jih naprosil za skupno posvetovanje. Treba je bilo takoj ukreniti. Najbolj se je mudilo potegniti izstrelek iz vode. To je bilo sicer težko, toda ne nemogoče. Korveta ni imela potrebnih priprav, ki bi morale biti hkrati močne in natančne. Zaradi tega so sklenili, da z ladjo odplujejo v najbližnjo lukó in obvestijo »Topniški klub« o padcu izstrelka v morje.

Sklep je bil soglasno sprejet. Morali so izbrati še primerno lukó. Na 27. stopnji zemljepisne širine ni bilo na bližnji obali nobega pristanišča. Nekoliko severneje je stalo nad polotokom Monterey večje mesto, po katerem je polotok dobil svoje ime. Ker pa je bilo zgrajeno na robu prave puščave, ni bilo z notranjostjo povezano z brzojavno mrežo. In vendar bi samo električni tok dovolj hitro prenesel važno novico.

Nekaj stopinj bolj na severu je bil zaliv San Franciska. Iz glavnega mesta zlate dežele je bilo lahko dobiti zvezo z glavnim mestom Združenih držav. Če bi Susquehanna plula s polno paro, bi prispela v lu-

ladjo, kakršna je bila: Susquehanna, je bilo to malenkost. V 36 urah je to razdaljo premagala in 14. decembra ob 27. minuti čez eno popoldne je zaplula v zaliv San Franciska. Brž ko se je pojavila ladja državne mornarice, ki je zavozila v lukó z veliko brzino z zlomljenim prednjim jamborom in podprtjem srednjim jamborom, je pri občinstvu takoj zbudila veliko radovednost. Hipoma se je v pristanišču zbrala velika množica ljudi, ki so čakali na izkrcanje.

Ko so ladjo zasidrali, sta kapitan Blomsberry in poročnik Bronsfield stopila v čoln z osmimi vesli in se hitro prepeljala na kopno.

— Kje je brzojavna postaja? sta vprašala, ne da bi odgovarjala na tisoče vprašanj, s katerimi so ju obsuli.

Blomsberry in Bronsfield sta stopila v pisarno, vtem ko se je množica gnetla pred vrati.

Nekaj minut za tem sta oddala štiri brzojavke: 1. Ministru mornarice, Washington; 2. Podpredsedniku »Topniškega kluba«, Baltimore; 3. Spoštovanemu J. T. Mastonu, Long's-Peak, Skalnate gore; 4. Pomočniku ravnatelja Zvezdarne v Cambridgu, Massachusetts.

Brzojavka se je glasila:

(Dalje prihodnjič)

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!
Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami
RADLMAYER
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!

Dr. Kreisky v Beogradu

Včeraj, sredo, dne 16. marca, je odletel v Beograd na 5-dnevni obisk avstrijski zunanji minister dr. Kreisky. Tako jugoslovanski kot avstrijski vladni krogi si obetajo od tega obiska temeljno spremembo odnošajev med Avstrijo in Jugoslavijo in sicer izboljšanje medsebojnih stikov na vseh področjih skupnega interesa. Avstrijski zunanji minister bo v Beogradu podpisal pet že dogovorjenih pogodb, med katerimi je že omenjeni sporazum o obmejnem prometu, ki bo dajal pravico prebivalstvu v 10 km širokem obmejnem pasu na obeh straneh avstrijsko-jugoslovanske meje za olajšano prestopanje meje za čas do 60 ur, nadalje konzularno konvencijo, ki predvideva med drugim obnovo avstrijskega konzulata v Ljubljani, pogodbo o rastlinski zaščiti ter dogovor o uveljavljanju razsodiščnih izrekov.

Avstrijski tisk, predvsem pa časopise obeh vladnih strank, posveča temu obisku

obširne in prijazne komentarje ter navaja, da bo v Beogradu govora tudi o kulturnem ter predvsem gospodarskem sodelovanju. Govora bo seveda tudi o manjšinah. V tej zvezi piše beograjski dopisnik »Neue Zeit« Harry Schleicher, ki ima, kot izgleda, informacije iz zaupnih virov, naslednje: »Neprijeten utegne postati ta razgovor o manjšinah, če se bo eden izmed obeh partnerjev enostransko skliceval na svoj prestiž. S strani Beograda te nevarnosti pač ni. Tukaj so že pred precejšnjim časom — in sicer v veliko večji meri kot v Ljubljani, kjer so neposredno prizadeti — prišli do spoznanja, da je treba to vprašanje bolj realistično reševati.« List nadaljuje, da jugoslovansko zunanje ministrstvo kot vse kaže »ne bo zahtevalo, da bi se povrnili časi obveznega slovenskega pouka na šolah dvojezičnega ozemlja, prav gotovo pa izvedbo določenih popravkov.«

Športni kotiček:

Zmaga za slovo

KAC - ALL STARS 9:4 (5:3, 2:1, 2:0)

Letošnja hokejska sezona je za nami. Za konec so nam celovški atleti pripravili še eno »veselo presenečenje« — premagali so ekipo kanadskih letalcev iz Francije.

Začetek tekme je spravljal v navdušenje popolnoma razprodano dvorano. Celovčani so valili napad za napadom proti vratom Kanadčanov. Tom Lemon je po dolgotrajni odsotnosti zaradi poškodb zopet izvrstno igral in imel v Edwardsu, malem Fischerju in drugih res vredne soigralce. Žal je lahkomišelna obramba proti koncu prve tretjine precej popustila, kar bi lahko celo povzročilo poraz. V drugi tretjini so se Kanadčani bolj zbrali in akcije Celovčanov so se končale navadno že ob trdni obrambi. Ob koncu so dominirali Celovčani, ki jim pa kljub gromovitem podžiganju publike ni uspelo doseči še desetega gola. KAC je s svojo igro dokazal, da je zaslužen osvojil naslov avstrijskega prvaka. Igralci so vložili v igro vse svoje sile in nam od časa do časa pokazali krasne

kombinacije. Gole za KAC so dosegli: Edwards, 4 Lemon, Knoll 2 Romauch in Wagner.

V naslednjih dneh je vodstvo Atletikov sklenilo nove pogodbe za naslednjo sezono. Ljubitelji hokeja so lahko navdušeni. Pogodbo so razen Celovčanov obnovili še Bachura, Knoll, Fischer in Lemon. Edwards pogodbe še ni podpisal in je verjetno tudi ne bo, ker se namerava posvetiti trgovini. Vrtar Huber se še ni odločil, vendar vse kaže, da bo ostal. Obstojajo možnosti, da bo naslednjo sezono prišel v Celovec še tretji Kanadčan, ker pogodba s Seniorjem ni bila obnovljena.

Fantastičen svetovni rekord

John Thomas, sedemnajstletni ameriški črnc je spravljal svet v strmenje.

Zgodilo se je na mitingu v Chikagu. Smrtna tišina je vladala v dvorani, ko je John preskočil višino 2,14 m. Sodniki so dvignili letvico na 2,19 m. Prvi poizkus ni uspel, v drugem pa se je Thomas v prekrasnem skoku zaviljal preko višine, ki je pomenila nov svetovni rekord. Po pravilih mednarodne atletske federacije so višino še enkrat izmerili. Vse je bilo tiho v dvorani, ko je zazvenel glas v zvočnikih: »John Thomas je pravkar dosegel nov svetovni rekord v skoku v višino z 2,187 m.« Napetost desetisočev se je potem sprostila v dolge, divje ovacije. B.

Neprestano novi svetovni rekordi

Atlet I. Robeson je skočil 7.86 m v daljavo in s tem postavil nov svetovni rekord v zaprtem prostoru.

Enako sta bila postavljena nova svetovna rekorda v zaprtem prostoru v teku na 60 jardov v času 6,1 sek. (P. Winder) in v teku na 3 milje v 13:26,3 min. (atlet A. Lawrence).

V suvanju krogle je Amerikanec Dallas Long dosegel nov svetovni rekord z 19,38 m. Omenjeni atlet je star 19 let, 1,93 m visok in 118 kg težak. Ti podatki sicer niso toliko zanimivi kakor daljava, ki jo je dosegel ta mladi športnik s 7,25 kg težko železno kroglo. Vzemi enkrat tako kroglo in jo poskusi vreči. Če jo še nisi imel v rokah, boš kar vesel, če ti bo splavala 8 metrov po zraku. Pri vsem tem pa moraš biti prav previden pri metu, ker si brez strokovnega vodstva prav lahko spahneš roko.

Tudi najmočnejši moške na svetu preiskujejo svoje sile. V Moskvi je sovjetski težko-atlet peresne teže E. Minajev težko dvignil 120 kg in s tem zboljšal dosedanja svetovni rekord za 1,5 kg. Za pol kg pa je zboljšal dosedanja svetovni rekord atlet Azgum, ki je v obojročnem potegu dvignil v višino 126,5 kg. — Tudi plavalci ne

počivajo. Avstralski mojster D. Fraser je v »metuljkovem« slogu na 100 m progi postavil s časom 1:10,8 min, nov svetovni rekord. J. Konrad pa je preplaval v crawl 440 jardov v času 4:15,9 min. s čemer je zboljšal svoj lastni svetovni rekord za 4,1 sek. — Avstralska lahko-atletinja B. Cuthbert (olimp. prvakinja 1956) je postavila nov ženski svetovni rekord v teku na 220 jardov s časom 23,2 sek.

Kaj nam obetajo letošnje letne olimpijske igre?

V času od 25. avg. do 10. sept. t. l. bodo v Rimu XVII. olimpijske igre. Rim, večno mesto, središče vsega katoliškega sveta, je že samo po sebi zelo privlačna točka za vsakega turista. Če motrimo priprave športnikov sveta, pridemo do zaključka, da bodo letošnje olimpijske igre v Rimu ene največjih, če ne morda sploh največje od vseh dosedanjih. Rekordi bodo doseženi ne samo v udeležbi, ampak verjetno prav tako v raznih športnih panogah. Športniki vsega sveta se namreč tako pripravljajo na to srečanje, kot da bi šlo za rešitev sveta.

Leta 1936 so bile v Berlinu olimpijske igre in Hitler je vpregel ves državni aparat v te priprave, ker je pač hotel svetu pokazati, da kljukasti križ tudi na tem področju prednjači. Organizacija prireditve in športni rezultati so bili res na taki višini, da je zapeljalo marsikatero šport. časnikarja, ki je poročal, da je bil s to olimpijado dosežen višek. V kakšni zmoti so bili ti poročevalci, so nam pokazali zlasti dogodki zadnjih 15 let, ko se neprestano postavljajo novi svetovni rekordi. Tvegano je postavljati meje uspehom v športnih panogah, ker nas vrhunski športniki sveta dnevno presenečajo s svojimi rezultati. Vemo samo eno: Nekje se bo končalo, ker človeška zmogljivost gre samo do gotove meje. Toda, kdaj in kje se bo to vse ustavilo, ve samo — Bog.

Zanimivosti iz športnega sveta

Svojo palico za igranje hokeja na ledu bom vrغل na ogenj, je izjavil neki nemški igralec po igri Amerika-Kanada v Squaw Valley-u. Tako mogočen vtis je namreč napravila nanj odlična igra moštev onstran oceana. Ne samo pri gledalcih, temveč tudi pri igralcih je zapustila njihova igra izreden utis, saj igrajo ravno Kanadčani in Amerikanci neverjetno hiter in tudi oster hokej, ki mora spraviti še tako flegmatičnega gledalca iz ravnovesja.

Carol Heiss noče postati profesionalka. Olimpijska zmagovalka v umetnem drsanju na ledu v Squaw Valley-u in svetovna prvakinja, Amerikanka Carol Heiss je izjavila, da noče v profesionalni tabor, temveč hoče končati svoje univerzitetne študije v New Yorku, pozneje pa namerava postati učiteljica na srednji šoli. Še to je povedala, da ni zaročena in da bo v bližnji bodočnosti zapustila aktivne športne vrste. Razne ponudbe, da bi nastopala kot profesionalka na ledu ali kot filmska igralka v Hollywoodu, je gladko odklonila. Leta 1964 bi želela biti zraven na olimpijskih igrah v Inomostu, je izjavila newyorška blondinka, toda tokrat samo kot gledalka: To je pravi športni duh.

Ivo Kermavner

Pomladanske plašče

za dame, gospode in otroke
 kakor tudi vsakoyr. tna
DEŽNA OBLAČILA
 v specialni trgovini plaščev
V. Tarmann
 Klagenfurt Völkermarkter Straße 16
 telefon 52-76

Železniški vagoni vozijo po cestah

Pred kratkim so prebivalci iz okolice železniške postaje Metlova-Kazaze prvič videli čudno vozilo, namreč železniški vagon, ki se je na posebnih kotalih premikal po novi cesti skozi njive, travnike in gozdove proti stavbišču ob Dravi, kjer vstaja nova velika elektrarna Avstrijskih dravskih elektrarn. (Oesterreichische Draukraftwerke A. G.).

Železniška uprava je namreč na postaji v Metlovi uvedla takozvano »kotaško službo«, ki obstaja samo na 19 kolodvorih v Avstriji. Kotači so namreč posebna vozila z 8 do 12 pari nizkih koles, na katere enostavno potegnejo železniški vagon in potem vse skupaj močan traktor zapelje tja, kamor je blago namenjeno. To čudno vozilo, ali voz na vozu tehta skupno 40 ton in vleče ga traktor s 130 konjskimi silami. Ta naprava omogoča naglo dovažanje blaga na od železnice oddaljene namembne kraje, poleg tega pa tudi znaten prihranek na času, kajti blaga ni treba prekladati z vagonov na druga vozila, ampak ga razložijo na namembnem kraju z vagona naravnost tja, kamor spada.

Ta naprava bo omogočila znatno pospešitev gradbenih del za novo elektrarno. Na obeh bregovih Drave so z lesenimi palicami že označili gladino bodočega jezera in ko bo dovršena montaža velikega mešalca za beton, bodo začeli betonirati jez. Za celotno elektrarno bodo porabili 25.000 ton cimenta.

SEJEM SVETLEGA GOVEDA

Prvi pomladanski sejem Društva rejcev svetlega goveda za Koroško in Štajersko bo v četrtek, dne 24. marca 1960 v živinorejski lopi (Tierzuchtthalle) v Št. Vidu ob Glini. Začetek ob 9.30 uri.

Dogon, plemenska razvrstitev in razdelitev v vrednostne razrede bo pa dan poprej, v sredo 23. marca 1960 ob 13. uri. Prignali bodo okrog 40 bikov ter 40 visokobregih krav in telic. Na sejemu bodo pripuščene le živali, ki prihajajo iz hlevov, kjer pri zadnji preiskavi niso ugotovili pozitivnih reagentov bacila Bang in tuberkuloze. Zato je to ugodna priložnost za nakup zdravih živali.

GLEDALISČE V CELOVCU

MESTNO GLEDALIŠČE:

Petek, 18. 3.: Die ungarische Hochzeit, opereta (premiera). — Sobota, 19. 3.: Ein Walzertraum, opereta. — Nedelja, 20. 3. ob 15.00 uri: Die schmutzigen Hände, drama. — Sreda, 23. 3.: Tiefland, opera. — Četrtek, 24. 3.: Die schmutzigen Hände, drama. — Petek, 25. 3.: Gostovanje Wiener Werkel z »Total verdrückt«, (operne cene od 7.— do 36.— šil.). — Sobota, 26. 3.: Die ungarische Hochzeit, opereta. — Sobota, 27. 3. ob 15.00 uri: Tiefland, opera.

Začetek predstav med tednom ob 20.15 uri, ob nedeljah ob 15.00 uri.

KONCERTNI DOM:

Sobota, 19. 3., nedelja, 20. 3., sobota, 26. 3., nedelja, 27. 3.: Unter uns beiden. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Bistrica v Rožu

Nedelja, 20. III.: Zirkuskinder (II). — Sreda, 23. III.: Strasse der Sünderinnen (IV).

Borovlje

Sobota, 19. III.: Herrn Josefs letzte Liebe (IIa). — Nedelja, 20. III.: Petersburger Nächte (IVa). — Torek, 22. III.: Der kühne Schwimmer vom Alpensee (IVa). — Četrtek, 24. III.: Die Bestie vom Paris (IVa).

Pilberk

Sobota in nedelja, 19. in 20. III.: So ein Millionär hats schwer (IV). — Torek in sredo, 22. in 23. III.: An vorderster Front (IV).

Št. Jakob v Rožu

Sobota in nedelja, 19. in 20. III.: Der Sänger von Capri (III).

MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT
 THEATERGASSE 4, Tel. 50-24

Fremdenzimmer
preiswerter

nicht nur
 sondern auch MODERNER und
 INDIVIDUELLER als bisher

Wir besitzen größte Erfahrung im Einrichten
 und Gestalten kompletter Pensionen
 Pläne und Gestaltung bei Abschluss kostenlos
 Besichtigung und Beratung jederzeit unverbindlich
 Zustellung frei Haus durch eigene Möbelautos
 Weitgehendste Zahlungserleichterung